

*PROGRAM REWITALIZACJI GMINY RYMAŃ
NA LATA 2016-2022
ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR.....
RADY GMINY RYMAŃ
Z DNIA.....*

Program Rewitalizacji

Gminy Rymanów

na lata 2016-2022

Wersja do konsultacji

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

SPIS TREŚCI

I) WSTĘP.....	4
II) PODSTAWY PRAWNE.....	5
III) POWIĄZANIE PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY	6
IV) DEFINICJA I WYZNACZENIE ZASIĘGÓW PRZESTRZENNYCH OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH. CEL REWITALIZACJI.	8
V) DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH. ROZWIĄZANIA I REKOMENDACJE	25
1. Dane wyjściowe.....	25
1) Finanse gminy	25
2. Pogłębiona diagnoza sfery społecznej	26
1) Demografia	26
2) Rynek Pracy	29
3) Bezpieczeństwo.....	30
4) Usługi publiczne: przebudowa bazy edukacyjnej oraz program edukacji regionalnej.....	31
3. Analiza sfery przestrzenno- funkcjonalnej i technicznej gminy.....	37
1) Infrastruktura komunikacyjna Gminy Rymań.....	37
2) Ciągi komunikacyjne o charakterze niskoemisyjnym	37
3) Problem dla infrastruktury komunikacyjnej	38
4) Usługi publiczne: gospodarka środowiskowa	39
5) Stan sfery technicznej	40
4. Analiza sfery środowiskowej	40
5. Analiza sfery gospodarczej.....	41
6. Wnioski ogólne dla diagnozowanych obszarów tematycznych	42
VI) ANALIZA S.W.O.T.....	44

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

VII) LISTA PLANOWANYCH PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ	48
1) Oczekiwane wskaźniki realizacji Programu	48
2) Karty projektów	54
3) Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć	56
4) Ramy finansowe projektów rewitalizacyjnych.....	57
VIII) MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI PROJEKTAMI REWITALIZACYJNYMI ORAZ POMIĘDZY DZIAŁANAMI RÓŻNYCH PODMIOTÓW I FUNDUSZY NA OBSZARZE OBJĘTYM REWITALIZACJĄ	59
IX) MECHANIZMY WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY W PROCES REWITALIZACJI – PARTYCYPACJA SPOŁECZNA	60
X) WDRAŻANIE, REALIZACJA, MONITORING ORAZ OCENA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ PROGRAMU REWITALIZACJI. WPROWADZENIE DZIAŁAŃ KORYGUJĄCYCH.....	62
XI) KONSULTACJE SPOŁECZNE (BADANIA ANKIETOWE)	65
XII) OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	79
XIII) PODSUMOWANIE.....	79
XIV) SPIS RYSUNKÓW.....	82
XV) ŹRÓDŁA.....	83

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

I) WSTĘP

Problemy o znaczeniu strategicznym, które stoją przed podmiotami życia publicznego w dużej mierze są niezależne od istniejących struktur administracyjnych zarządzania procesami rozwojowymi. Sytuacja taka wymaga odejścia w ramach polityki przestrzennej od tradycyjnie definiowanych obszarów interwencji, np. obszary wiejskie versus miasto, na rzecz zindywidualizowanego podejścia do różnych terytoriów wyznaczanych na podstawie cech społeczno-gospodarczych i przestrzennych w ujęciu dynamicznym (*KPZK 2030*).

Dokumenty strategiczne na poziomie krajowym, czyli *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)* oraz *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 (KSRR 2010-2020)* w systemie zarządzania rozwojem Polski przyjmują koncepcję opartą o podejście ukierunkowane terytorialnie. Na poziomie regionalnym wyżej wymienione podejście realizuje się głównie poprzez regionalne programy operacyjne uzupełniane innymi formami finansowania (np. programy krajowe).

Podejście zintegrowane, realizujące szersze formuły zadaniowe oraz określony pakiet interwencji projektowych realizowanych przy współudziale środków Unii Europejskiej leży u podstaw opracowania Programu Rewitalizacji Gminy Rymań.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

II) PODSTAWY PRAWNE

Podstawą prawną przygotowania Programu Rewitalizacji Gminy Rymań są *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* (Warszawa, 3 lipca 2015, MIiR/H 2014-2020/20(01)/07/2015).

Dokument wskazany powyżej stanowi fundament opracowania Programu Rewitalizacji, który łączy w sobie zasady podejścia zintegrowanego w zakresie rozwiązywania problemów społeczności lokalnej. Dodatkowo ramy prawne przedmiotowego dokumentu wyznaczają także:

- a. Rozporządzenie Parlamentu i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku,
- b. Umowa Partnerstwa przyjęta przez Radę Ministrów 8 stycznia 2014 roku.

Wybierając i programując główne cele, które powinny być osiągnięte w ramach poszczególnych działań, uwzględniono również następujące dokumenty planistyczne:

- a. Strategię Europa 2020,
- b. Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030,
- c. Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2010-2020,
- d. Strategię Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2020 roku.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

III) POWIĄZANIE PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY

Celem zasadniczym Programu Rewitalizacji jest wyprowadzenie wybranych obszarów Gminy Rymań ze stanu dezintegracji struktury przestrzenno-funkcjonalnej drogą eliminacji zjawisk i procesów, które spowodowały ten stan. Założenie to umiejscawia Program Rewitalizacji w szerszym kontekście programowym, a mianowicie jako elementu całościowej strategii kierowania i zarządzania rozwojem lokalnym. Uzasadnieniem takiego podejścia jest fakt, że Program Rewitalizacji jest spójny z:

1. Programem Rozwoju Gminy Rymań na lata 2016-2022,
2. Miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, a także z częścią zapisów, zawartych w dokumentach planistycznych powiatu kołobrzeskiego oraz Województwa Zachodniopomorskiego.

Spójność tak rozumianej koncepcji rewitalizacji z celami strategicznymi rozwoju gminy wymaga zapewnienia zintegrowanego z tymi celami zbioru projektów rewitalizacyjnych.

Projekty te winny łączyć cele społeczne z ekonomicznymi, inwestycyjne z zadaniami socjalnymi lub gospodarczymi, umożliwiając bardziej skuteczne pokonywanie zjawisk kryzysowych.

Powyższe, zasadnicze założenia koncepcyjne tworzą warunki ramowe dla całej operacji rewitalizacyjnej. Ujęcie koncepcji rewitalizacji w kategoriach rekonstrukcji i integracji przestrzenno-funkcjonalnej struktury Gminy wynika z potrzeby wzmocnienia i dowartościowania istniejących na obszarze rewitalizacji potencjałów oraz usuwania (lub przynajmniej łagodzenia) deficytów rozwojowych.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Na obszarze objętym programem rewitalizacji, realizującym integrację przestrzeni publicznej, zasadnicze znaczenie warunkujące jej osiągnięcie przypisuje się:

- funkcji socjalno-ekonomicznej, zaangażowanej w poprawę bytu „tkanki społecznej”,
- funkcji mieszkaniowej i mieszkalno-usługowej, prowadzącej do wyrównania standardu zamieszkania i obsługi mieszkańców w oparciu o cele rewitalizacji implantacyjnej,
- działaniom zmierzającym do eliminacji zjawisk kryzysowych w przestrzeni życia publicznego oraz zapewnienia ładu przestrzennego w ujęciu rewitalizacji integracyjnej i implantacyjnej.

Podsumowując dotychczasowe ustalenia należy stwierdzić, że obszary Gminy objęte Programem Rewitalizacji znajdują się obecnie pod presją trzech zasadniczych negatywnych czynników:

- społeczno-ekonomicznych skutków transformacji, prowadzących do marginalizacji i wykluczenia społecznego jego mieszkańców,
- dekapitalizacji i degradacji substancji (istniejącej zabudowy),
- dezintegracji struktury funkcjonalno-przestrzennej, wymagającej nowego ukształtowania przestrzeni publicznej.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

IV) DEFINICJA I WYZNACZENIE ZASIĘGÓW PRZESTRZENNYCH OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH. CEL REWITALIZACJI.

Obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych mają szczególne znaczenie dla rozwoju całego województwa. Pośrednie sąsiedztwo z najważniejszymi ośrodkami regionu powoduje, że Gmina Rymań znajduje się w strefie bezpośredniego oddziaływania potencjału rozwojowego. Przewagę konkurencyjną zyskuje również dzięki dobrym połączeniom komunikacyjnym z miastami o znaczeniu regionalnym, czy też miastami pełniącymi rolę centrów ponadlokalnych i subregionalnych.

Poziom rozwoju jednostek wiejskich niesie za sobą także negatywne konsekwencje. W gminie zauważalne jest silne zjawisko suburbanizacji, w tym również suburbanizacji funkcjonalnej. W gminach wiejskich zakwalifikowanych do kategorii obszaru zdegradowanego, zauważalne jest również zjawisko zatracania pierwotnych funkcji wiejskich, na rzecz zupełnie obcych dla tych jednostek funkcji miejskich. Ponadto wyraźny jest również napływ ludności miejskiej na tereny wiejskie, co powoduje liczne konflikty społeczne i kulturowe.

Codziennie dojazdy do pracy pomiędzy ośrodkami miejskimi a obszarami wiejskimi powodują nasilanie się zjawiska kongestii¹. Zrównoważony rozwój społeczno – gospodarczy gminy Rymań zakwalifikowanej do obszaru zdegradowanego ma niezwykle istotne znaczenie dla rozwoju ośrodka wiejskiego ze względu na silne powiązania społeczno – gospodarcze i komunikacyjne. Gmina Rymań pełni również rolę przekaźników dyfuzji procesów rozwojowych na obszary wiejskie wymagające wsparcia. Dlatego też, tak istotne znaczenie dla

---

¹ **kongestia** - występuje na niektórych odcinkach sieci i węzłach transportowych, szczególnie na obszarach wysoko zurbanizowanych lub na trasach łączących ze sobą ośrodki o dużej sile wzajemnego ciężenia. Objawia się dużym zmniejszeniem średniej prędkości ruchu, długotrwałymi zatorami, rozlewaniem się na sieci dojazdowe,

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

rozwoju województwa mają działania na rzecz wspierania obszarów zdegradowanych tego typu.

Celem zasadniczym Programu Rewitalizacji jest wyprowadzenie wybranych obszarów gminy Rymań ze stanu dezintegracji struktury przestrzenno-funkcjonalnej drogą eliminacji zjawisk i procesów, które spowodowały ten stan.

Należy zwrócić szczególną uwagę, iż celem rewitalizacji na terenie Gminy Rymań jest:

- **wsparcie środowisk najbardziej potrzebujących,**
- **aktywizacja społeczna i gospodarcza mieszkańców,**
- **regeneracja przestrzeni publicznej i stymulacja rozwoju mikroprzedsiębiorczości,**
- **poprawa bezpieczeństwa publicznego,**
- **rewitalizacja obszarów historycznych.**

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Na podstawie *Wytycznych* oraz danych statystycznych stwierdzić należy, iż w gminie Rymań występują objawy stanu kryzysowego, który jest spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, a w szczególności:

- poziomu edukacji oraz kapitału społecznego (relatywnie niski),
- poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym (niewystarczający),
- bezrobocia (wskaźnik charakterystyczny dla regionu),
- ubóstwa (średni wskaźnik właściwy dla regionu),
- przestępczości (relatywnie niski).

Wyznaczenie Obszaru podlegającego rewitalizacji cechuje **niejednorodność problemowa w zakresie podstawowych usług publicznych** rozumianych, jako połączenie i rozwiązanie sieciowe sprzyjające kompleksowym interwencjom strategicznym.

Uwaga: Należy zwrócić szczególną uwagę na charakter wzajemnej komplementarności poszczególnych elementów potencjalnej interwencji, które są wzajemnie uzupełniającą się treścią będącą wynikiem wspólnych obszarów problemowych. Gmina Rymań w swojej integralności terytorialnej i problemowej posiada zbiór cech dystynktywnych i właściwych dla określania perspektywicznej wspólnoty oddziaływania na całość obszaru.

Powodem objęcia Programem Rewitalizacji wskazanych i opisanych poniżej obszarów Gminy Rymań jest zidentyfikowanie miejsc i zjawisk o charakterze dysfunkcyjnym, wymagających podjęcia działań o charakterze rewitalizacyjnym.

Identyfikacja obszarów dysfunkcyjnych, na których trudne byłoby wykorzystanie skwantyfikowanych wskaźników, ze względu na fakt, że są to obszary niezamieszkałe lub słabo zaludnione, wyraźnie jednak zdegradowane na tle gminy i niezdolne do pełnienia funkcji prorozwojowych, wymagające

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

natomiast zdecydowanych działań rewitalizacyjnych w celu nadania im nowej roli w tkance przestrzennej.

W tym przypadku należy dokonać ich szczegółowego opisu, ze wskazaniem powodów, dla których powinny zostać poddane działaniom rewitalizacyjnym.

Wersja do konsultacji

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Obszary zdegradowane:

Obszary zdegradowane	Liczba mieszkańców	Powierzchnia	Proponowane działania/ inwestycje	Zdiagnozowane problemy	Liczba osób korzystających z OPS
miejsowość Gorawino	658	2,34 ha	<ul style="list-style-type: none"> - Budowa remizy OSP - Budowa boiska - Modernizacja dróg i ulic wraz z chodnikami - Wymiana konstrukcji i dachu na sali wiejskiej - Siłownia zewnętrzna - Remont infrastruktury technicznej cmentarza (wymiana ogrodzenia, alejki)	<p>Wysoki poziom dewaluacji substancji architektonicznej,</p> <p>Zmniejszająca się liczba mieszkańców,</p> <p>Zły stan techniczny dróg,</p> <p>Słabo rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna,</p> <p>Słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna,</p> <p>Brak zaangażowania społeczności lokalnej w rozwój miejscowości,</p>	

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

				Emigracja zarobkowa i zmniejszenie liczby mieszkańców, Ograniczone możliwości uzyskania pracy i niskie zarobki, Utrzymujące się bezrobocie.	
miejsowość Rymań	1154	15,89 ha	<ul style="list-style-type: none"> - Modernizacja dróg i ulic wraz z chodnikami - Zagospodarowanie strychu ZSP na cele dydaktyczne - Zagospodarowanie terenu wokół szkoły - Przebudowa pętli autobusowej - Termomodernizacja i remont budynku socjalno - warsztatowego wraz z zagospodarowaniem terenu i remontem istniejącej wiaty - Rozbudowa cmentarza	Wysoki poziom dewaluacji substancji architektonicznej, Zmniejszająca się liczba mieszkańców, Brak miejsca integracji w formie domu dziennego pobytu dla osób starszych, Zły stan techniczny dróg, Niewystarczająca liczba połączeń komunikacji	

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

			<ul style="list-style-type: none"> – Adaptacja pomieszczeń w Ośrodku zdrowia na GOPS – Budowa wielorodzinnego budynku mieszkań pod wynajem – Rewitalizacja parku za pałacem – Siłownia zewnętrzna na stadionie – Siłownia zewnętrzna przy ul. Szkolnej	autobusowej, Brak zaangażowania społeczności lokalnej w rozwój miejscowości, Emigracja zarobkowa i zmniejszenie liczby mieszkańców, Ograniczone możliwości uzyskania pracy i niskie zarobki, Utrzymujące się bezrobocie.	
miejsowość Drozdowo	447	3,37 ha	<ul style="list-style-type: none"> – Zagospodarowanie terenu wokół stawu – Modernizacja dróg i ulic wraz z chodnikami – Przekształcenie szkoły w kierunku opieki nad osobami starszymi (Dom starców) – Remont infrastruktury technicznej	Wysoki poziom dewaluacji substancji architektonicznej, Zmniejszająca się liczba mieszkańców, Brak miejsca integracji w formie domu dziennego	

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

			<p>omentarza (wymiana ogrodzenia, alejki)</p> <p>– Siłownia zewnętrzna</p>	<p>pobytu dla osób starszych,</p> <p>Zły stan techniczny dróg,</p> <p>Słabo rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna,</p> <p>Słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna,</p> <p>Niewystarczająca liczba połączeń komunikacji autobusowej,</p> <p>Brak zaangażowania społeczności lokalnej w rozwój miejscowości,</p> <p>Emigracja zarobkowa i zmniejszenie liczby mieszkańców,</p> <p>Ograniczone możliwości uzyskania pracy i niskie zarobki,</p> <p>Utrzymujące się</p>	
--	--	--	--	---	--

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

				bezrobocie.	
miejsowość Rzesznikowo	234	8 ha	<ul style="list-style-type: none"> - Modernizacja dróg i ulic wraz z chodnikami - Rewitalizacja młyna rzecznoego wraz z budynkami gospodarczymi - Zagospodarowanie terenu wokół jeziora Popiel wraz z drogą dojazdową - Rewitalizacja zespołu pałacowego wraz z parkiem i budynkami gospodarczymi - Siłownia zewnętrzna	Wysoki poziom dewaluacji substancji architektonicznej, Zły stan techniczny dróg gruntowych, Uboga sieć połączeń drogowych, Brak boiska sportowego, Słabo rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna, Słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna, Brak zaangażowana społeczności lokalnej w rozwój miejscowości, Emigracja zarobkowa i	

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

				zmniejszenie liczby mieszkańców, Ograniczone możliwości uzyskania pracy i niskie zarobki, Utrzymujące się bezrobocie, Potencjał rozwojowy w zakresie gospodarki turystycznej (niszczący pałac).	
miejsowość Jarkowo	248	0,1 ha	<ul style="list-style-type: none"> - Modernizacja dróg i ulic wraz z chodnikami - Siłownia zewnętrzna	Wysoki poziom dewaluacji substancji architektonicznej, Zmniejszająca się liczba mieszkańców, Brak miejsca integracji w formie domu dziennego	

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

				<p>pobyty dla osób starszych,</p> <p>Zły stan techniczny dróg,</p> <p>Brak sieci gazu ziemnego,</p> <p>Słabo rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna,</p> <p>Słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna,</p> <p>Brak zaangażowania społeczności lokalnej w rozwój miejscowości,</p> <p>Emigracja zarobkowa i zmniejszenie liczby mieszkańców,</p> <p>Ograniczone możliwości uzyskania pracy i niskie zarobki,</p> <p>Utrzymujące się bezrobocie.</p>	
--	--	--	--	---	--

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

miejsowość Dębica	224	0,15 ha.	<ul style="list-style-type: none"> - Modernizacja dróg i ulic wraz z chodnikami - Siłownia zewnętrzna - Remont dzwonnicy w kościele filialnym	<p>Wysoki poziom dewaluacji substancji architektonicznej,</p> <p>Zmniejszająca się liczba mieszkańców,</p> <p>Zły stan techniczny dróg,</p> <p>Brak pełnowymiarowego boiska sportowego,</p> <p>Słabo rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna,</p> <p>Słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna,</p> <p>Brak zaangażowania społeczności lokalnej w rozwój miejscowości,</p> <p>Emigracja zarobkowa i zmniejszenie liczby mieszkańców,</p> <p>Ograniczone możliwości</p>
-------------------	-----	----------	--	--

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

				uzyskania pracy i niskie zarobki, Utrzymujące się bezrobocie.	
miejsowość Kinowo	129	1,16 ha.	<ul style="list-style-type: none"> - Modernizacja dróg i ulic wraz z chodnikami - Rewitalizacja parku	Wysoki poziom dewaluacji substancji architektonicznej, Zmniejszająca się liczba mieszkańców, Zły stan techniczny dróg, Uboga sieć połączeń drogowych, Brak boiska sportowego, Słabo rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna, Słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna, Brak zaangażowania	

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

				społeczności lokalnej w rozwój miejscowości, Emigracja zarobkowa i zmniejszenie liczby mieszkańców, Ograniczone możliwości uzyskania pracy i niskie zarobki, Utrzymujące się bezrobocie.	
miejscowość Starnin	226	0,6 ha	<ul style="list-style-type: none"> - Modernizacja dróg i ulic wraz z chodnikami - Siłownia zewnętrzna - Budowa remizy OSP wraz z salą wiejską	Wysoki poziom dewaluacji substancji architektonicznej, Zmniejszająca się liczba mieszkańców, Zły stan techniczny dróg, Uboga sieć połączeń drogowych, Brak boiska sportowego,	

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

				<p>Słabo rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna,</p> <p>Słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna,</p> <p>Brak zaangażowania społeczności lokalnej w rozwój miejscowości,</p> <p>Emigracja zarobkowa i zmniejszenie liczby mieszkańców,</p> <p>Ograniczone możliwości uzyskania pracy i niskie zarobki,</p> <p>Utrzymujące się bezrobocie.</p>	
miejsowość Leszczyn	223	1 ha	<ul style="list-style-type: none"> - Modernizacja dróg i ulic wraz z chodnikami - Montaż lamp solarnych	<p>Wysoki poziom dewaluacji substancji architektonicznej,</p> <p>Zmniejszająca się liczba</p>	

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

				<p>mieszkańców,</p> <p>Zły stan techniczny dróg,</p> <p>Uboga sieć połączeń drogowych,</p> <p>Słabo rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna,</p> <p>Słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna,</p> <p>Brak zaangażowania społeczności lokalnej w rozwój miejscowości,</p> <p>Emigracja zarobkowa i zmniejszenie liczby mieszkańców,</p> <p>Ograniczone możliwości uzyskania pracy i niskie zarobki,</p> <p>Utrzymujące się bezrobocie.</p>	
--	--	--	--	--	--

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Należy zaznaczyć, że wskazywane obszary nie mają jednorodnego charakteru przestrzennego pod względem płynnego łączenia się ze sobą poszczególnych ulic, niemniej jednak występująca koncentracja problemów oraz inwestycji stwarza podstawę do stwierdzenia o jego koherencji.

Wersja do konsultacji

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

V) DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH. ROZWIĄZANIA I REKOMENDACJE

1. Dane wyjściowe

Gmina Rymań jest wiejską gminą położoną w północno-zachodniej Polsce, w województwie zachodniopomorskim, w południowo-zachodniej części powiatu kołobrzeskiego, na Pobrzeżu Szczecińskim. Powierzchnia gminy wynosi 146,15 km². Gmina stanowi 20,2% powierzchni powiatu.

Gmina Rymań bezpośrednio sąsiaduje z gminami: Gościno, Siemyśl, Brojce, Płoty, Trzebiatów, Resko, Sławoborze.

1) **Finanse gminy**

Suma wydatków z budżetu gminy Rymań wyniosła w 2014 roku 17,6 mln zł, co daje 4,3 tys. zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost wydatków o 5.6% w porównaniu do roku 2013. Największa część budżetu gminy Rymań - 28.5% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie. Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (17.2%) oraz na Dział 852 - Pomoc społeczna (15.9%). Wydatki inwestycyjne stanowiły 2,4 mln zł, czyli 13,7% wydatków ogółem.

Suma dochodów do budżetu gminy Rymań wyniosła w 2014 roku 15,7 mln zł, co daje 3,9 tys. zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to spadek dochodów o 12.2% w porównaniu do roku 2013. Największa część dochodów wygenerował Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (36.9%). Duża część wpływów pochodzi z Działu 758 - Różne rozliczenia (25.5%) oraz z Działu 852 - Pomoc społeczna (11.9%). W budżecie gminy Rymań wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 306 zł na mieszkańca (7,9%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 17,0 zł na mieszkańca (0,4%).

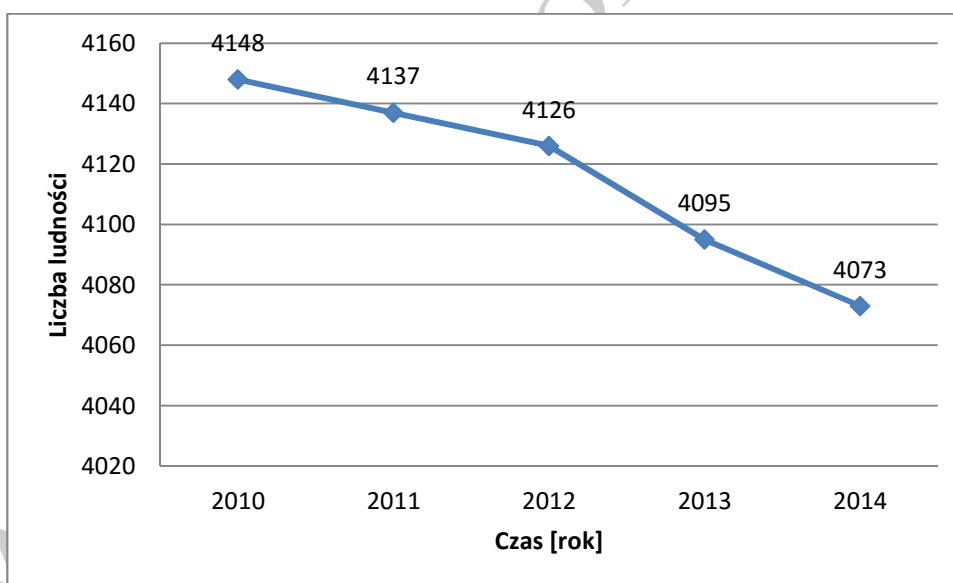
Program Rewitalizacji Gminy Rymań

2. Pogłębiona diagnoza sfery społecznej

1) Demografia

Gmina Rymań to gmina wiejska. Należy do województwa zachodniopomorskiego, powiatu kołobrzeskiego. Gmina Rymań ma 4 145 mieszkańców, z czego 50,3% stanowią kobiety, a 49,7% mężczyźni. Średni wiek mieszkańców wynosi 37,7 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa zachodniopomorskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Na poniższym wykresie wyraźnie zauważalny jest spadek liczby ludności Gminy Rymań w latach 2010-2014. Jest on spowodowany niskim przyrostem naturalnym oraz migracją mieszkańców Gminy Rymań do innych gmin i poza granice Polski.

Rysunek 1. Liczba ludności gminy Rymań w latach 2010-2014 (źródło: GUS)

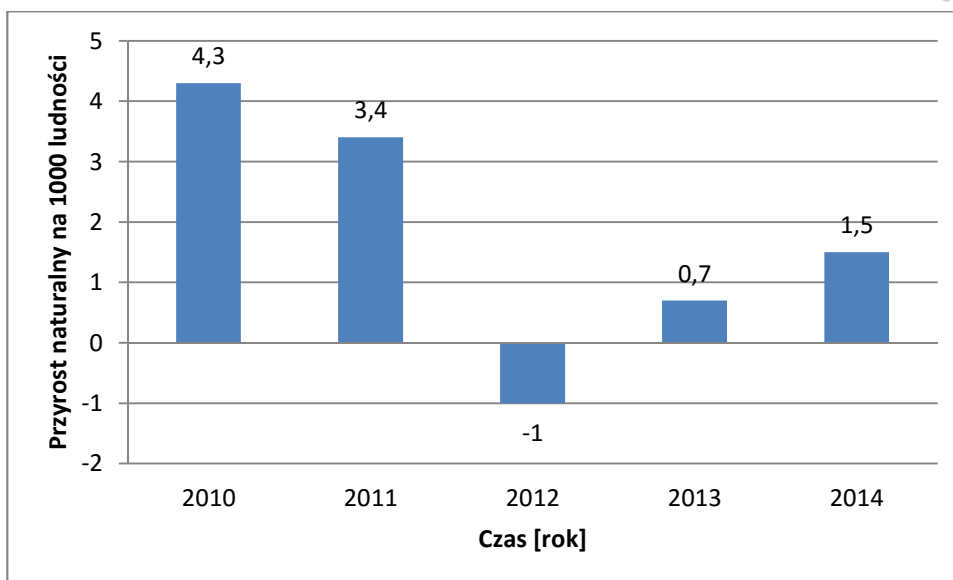
28,7% mieszkańców gminy Rymań jest stanu wolnego, 52,8% żyje w małżeństwie, 7,5% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,5% to wdowy/wdowcy.

Pozytywny jest fakt, że pomimo spadku liczby ludności Gmina Rymań ma nadal dodatni przyrost naturalny wynoszący 6. Odpowiada to przyrostowi

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

naturalnemu 1,5 na 1000 mieszkańców gminy Rymań. Jednak poniższy wykres pokazuje znaczny spadek wielkości przyrostu naturalnego w stosunku do roku 2010. Szczególnie duży miał miejsce w roku 2012, gdzie różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów na 1000 mieszkańców przyjęła wartość ujemną, co oznacza liczbę zgonów przewyższającą liczbę urodzeń.

Rysunek 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności gminy Rymań w latach 2010-2014 (źródło: GUS)

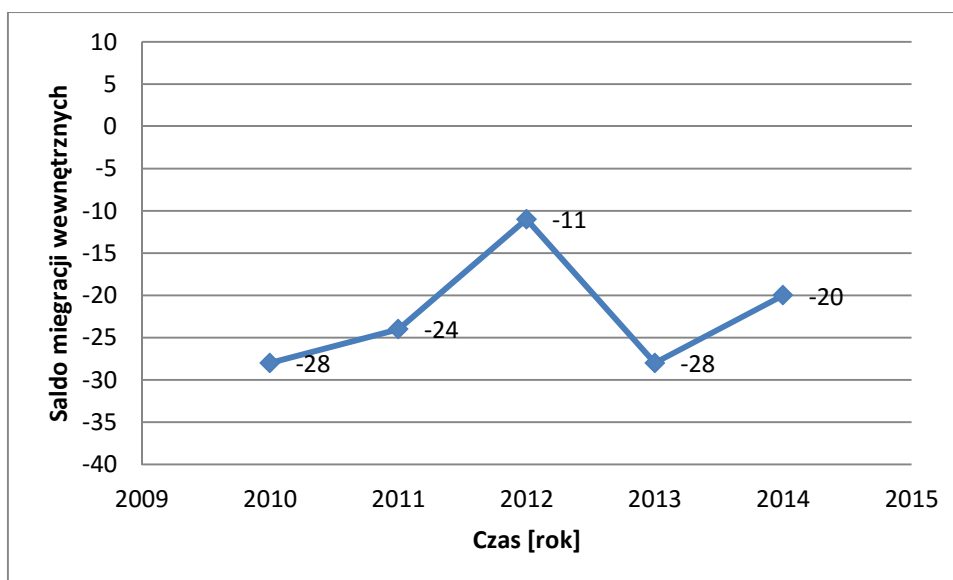
W 2013 roku 36,3% zgonów w gminie Rymań spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 29,6% zgonów w gminie Rymań były nowotwory, a 4,5% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Rymań przypada 8.34 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa zachodniopomorskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.

Wg danych GUS, w 2014 roku zarejestrowano 28 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 48 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Rymań -20. Poniższy wykres przedstawia saldo migracji wewnętrznych w latach 2010-2014. Szczególnie niepokojące jest, że przez

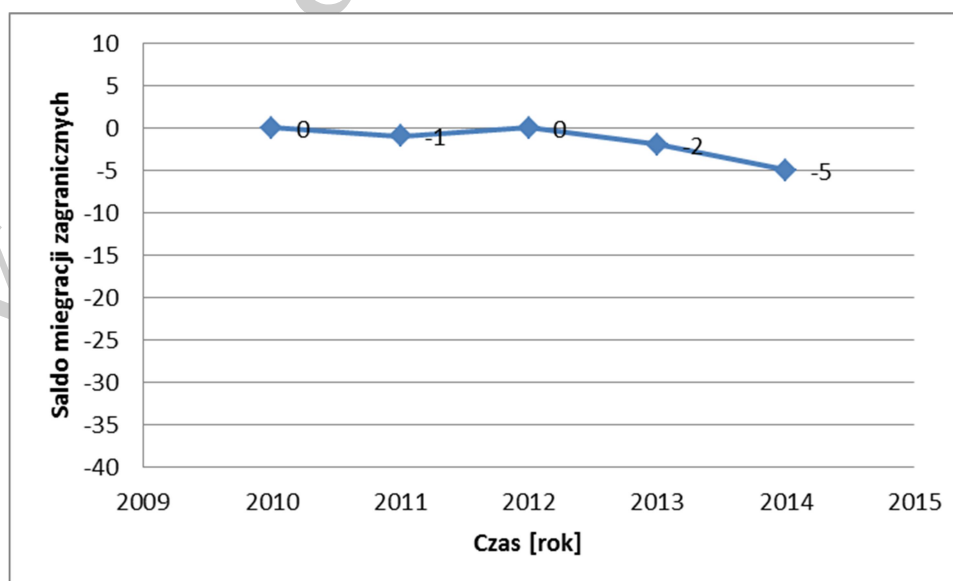
Program Rewitalizacji Gminy Rymań

cały ten czas saldo przyjmuje ujemne wartości, oznaczające większą liczbę wymeldowań niż zameldowań.

Rysunek 3. Saldo migracji wewnętrznych w latach 2010-2014 (źródło: GUS)

Dodatkowo niekorzystny wpływ na liczbę ludności ma ujemne saldo migracji zagranicznych, przedstawione na wykresie poniżej. W 2014 roku nie odnotowano zameldowań z zagranicy oraz zarejestrowano 5 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -5.

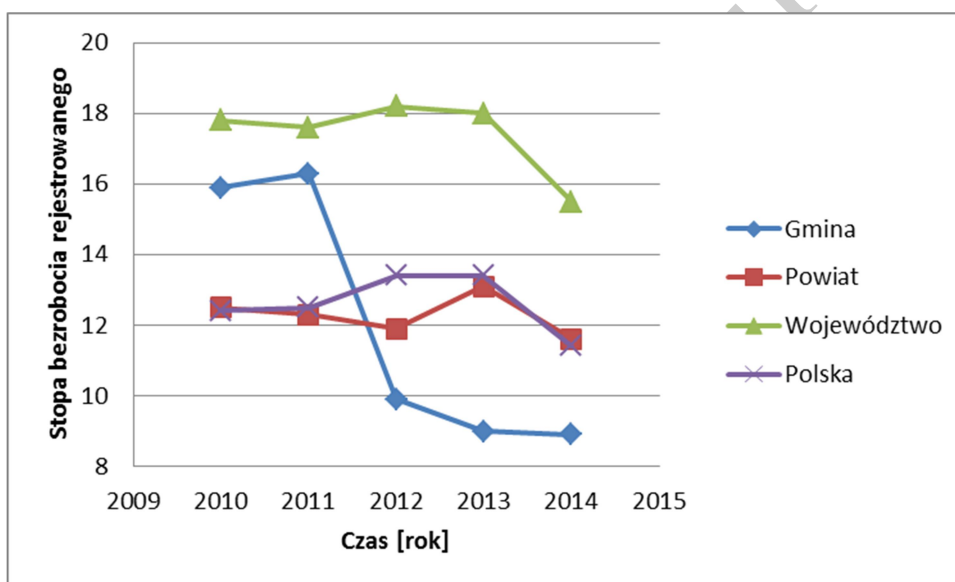
Rysunek 4. Saldo migracji zagranicznych w Gminie Rymań w latach 2010-2014 (źródło: GUS)

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

2) Rynek Pracy

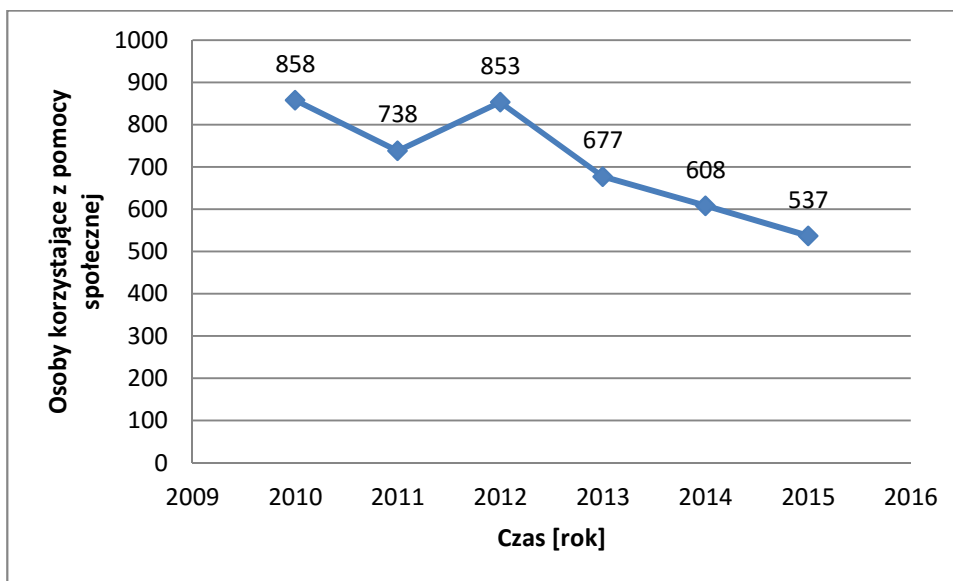
Bezrobocie w gminie Rymań wynosiło w 2014 roku 8,9% (10,0% wśród kobiet i 8,0% wśród mężczyzn). Poniższy wykres przedstawia wartość stopy bezrobocia w latach 2010-2014 w Gminie Rymań, na tle powiatu kołobrzeskiego, województwa zachodniopomorskiego oraz Polski. Widzimy na nim że w latach 2010-2011 bezrobocie znacznie przekraczało poziom bezrobocia w powiecie i Polsce. Jednak w 2012 roku odnotowano znaczący spadek jego wartości, który spowodował wzrost poziomu życia mieszkańców, co jest ściśle powiązane ze spadkiem liczby osób korzystających z pomocy społecznej (Rysunek 6.)

Rysunek 5. Stopa bezrobocia w latach 2010-2014 (źródło: GUS)

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Rysunek 6. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2015 (źródło: GUS)

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Rymanów wynosi 3 311,54 PLN, co odpowiada 82.70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

3) Bezpieczeństwo

W gminie działa Ochotnicza Straż Pożarna włączone są do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Wszystkie OSP wyposażone są w samochody i podstawowy sprzęt ratowniczy i gaśniczy jak i sprzęt do usuwania skutków klęsk żywiołowych i ratownictwa drogowego.

W roku 2014 odnotowano następującą ilość przestępstw oszacowanych.

Przestępstwa ogółem (oszacowanie)

129

Przestępstwa o charakterze kryminalnym (oszacowanie)

81

Przestępstwa o charakterze gospodarczym (oszacowanie)

21

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Przestępstwa drogowe (oszacowanie)

10

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu (oszacowanie)

2

Przestępstwa przeciwko mieniu (oszacowanie)

77

31,66 Przestępstwa ogółem na 1000 mieszkańców

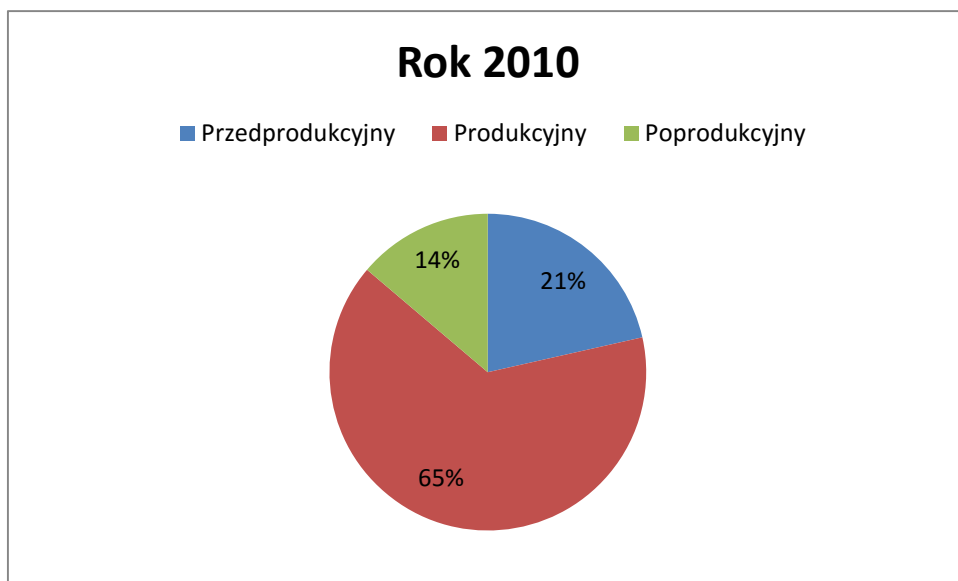
4) **Usługi publiczne: przebudowa bazy edukacyjnej oraz program edukacji regionalnej**

W ramach przedmiotowego opracowania dokonano diagnozy stanu oraz wskazano na podstawowe problemy i ich rozwiązania. W przedmiotowym obszarze odnotowano problem migracji osób młodych, szczególnie tych zdolnych, do dużych miast i za granicę (jest to element szerszego problemu o charakterze ogólnopolskim). Problem ubytku młodych ludzi i powolnego starzenia społeczeństwa uwypukla się podczas analizy piramidy wieku, jak i również w analizach porównawczych struktury ekonomicznej ludności. Piramida wieku dla gminy w chwili obecnej nie pozwala na jednoznaczne zakwalifikowanie jej, do jednego z podstawowych 3 typów populacji: progresywnej, zastojoyej bądź regresywnej, jednak jej kształt wraz z podstawą najbardziej przypomina tę ostatnią. Wyraźnie zauważalne są występujące w Polsce wyże demograficzne w latach 1955-1960 oraz 1980-1990. Osoby z pierwszego wyżu demograficznego (50-59 lat) wyszły już z wieku rozrodczego i w najbliższych 10 latach całkiem dużą liczbą zasilą również grono osób w wieku poprodukcyjnym. Niepokojące jest także, iż pomimo kilkuletniego już przebywania osób z drugiego wyżu w wieku rozrodczym (20-30) wciąż niezauważalne jest echo tego wyżu i liczba urodzeń nie wzrasta, co powoduje zwięzanie piramidy wieku, pomimo korzystnego stosunku osób w wieku rozrodczym.

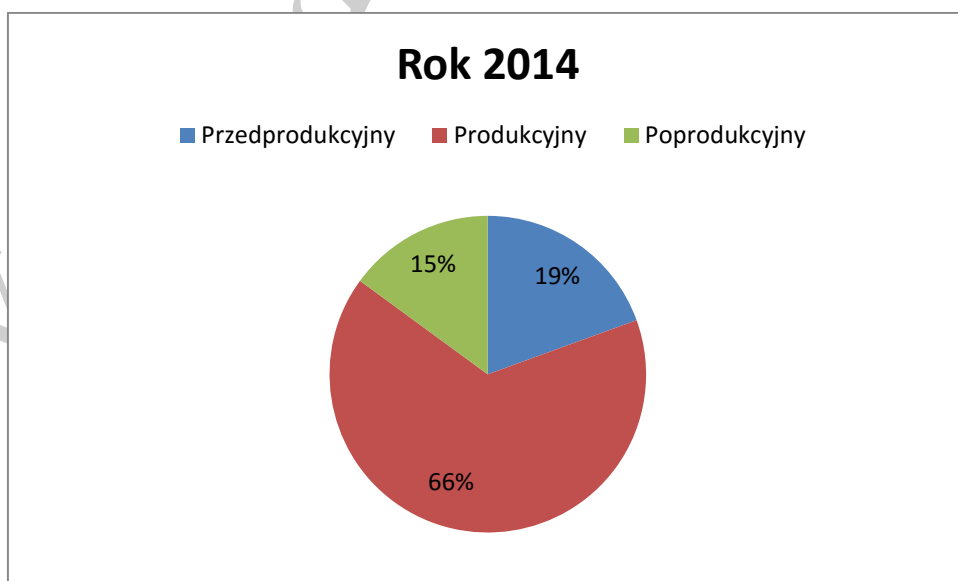

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Poniższe wykresy pokazują wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w 2014 r. w stosunku do roku 2010 oraz spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Zjawisko to w połączeniu z silną migracją osób młodych powoduje poważne zagrożenie znacznego starzenia się społeczeństwa w okresie najbliższych 15 lat.

Rysunek 7. Struktura ludności gminy Rymań-podział na funkcjonalne grupy wieku (przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny) w 2010 r. (źródło: GUS)

Rysunek 8. Struktura ludności gminy Rymań-podział na funkcjonalne grupy wieku (przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny) w 2014 r. (źródło: GUS)

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Mieszkańcy gminy stanowią społeczność wykształconą relatywnie słabo. Według danych z aktualnego Narodowego Spisu Powszechnego, zaledwie 10% osób posiadało wykształcenie wyższe. Około 1/3 mieszkańców to osoby z wykształceniem podstawowym.

1 109 mieszkańców gminy Rymań jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 543 kobiet oraz 566 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 16,6% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,9% wykształcenie policealne, 11,3% średnie ogólnokształcące, a 20,6% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 23,1% mieszkańców gminy Rymań, gimnazjalnym 5,2%, natomiast 19,0% podstawowym ukończonym. 1,4% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całego województwa zachodniopomorskiego mieszkańcy gminy Rymań mają analogiczny poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Rymań największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (21,1%) oraz średnie zawodowe (20,1%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (30,1%) oraz średnie zawodowe (21,1%).

15,6% mieszkańców gminy Rymań w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (173 osoby- w tym 84 dziewczynki i 89 chłopców). Gmina posiada 99 miejsc przedszkolnych. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada 1,75 dzieci w wieku przedszkolnym.

W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształcą się 21,0% ludności (21,0% wśród dziewczynek i 21,0% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 16 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 85,55.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Wśród mieszkańców w wieku potencjalnej nauki 14,1% zalicza się do przedziału 13-15 lat - kształcenie na poziomie gimnazjalnym (13,6% wśród dziewczyn i 14,5% wśród chłopaków). Na 1 oddział w szkołach gimnazjalnych przypada 24 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach gimnazjalnych do osób w wieku 13-15 lat) wynosi 97,10.

W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształcą się 18,8% mieszkańców (19,7% wśród dziewczyn i 18,0% wśród chłopaków).

W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 29,0% mieszkańców gminy Rymań w wieku potencjalnej nauki (27,8% kobiet i 30,1% mężczyzn).

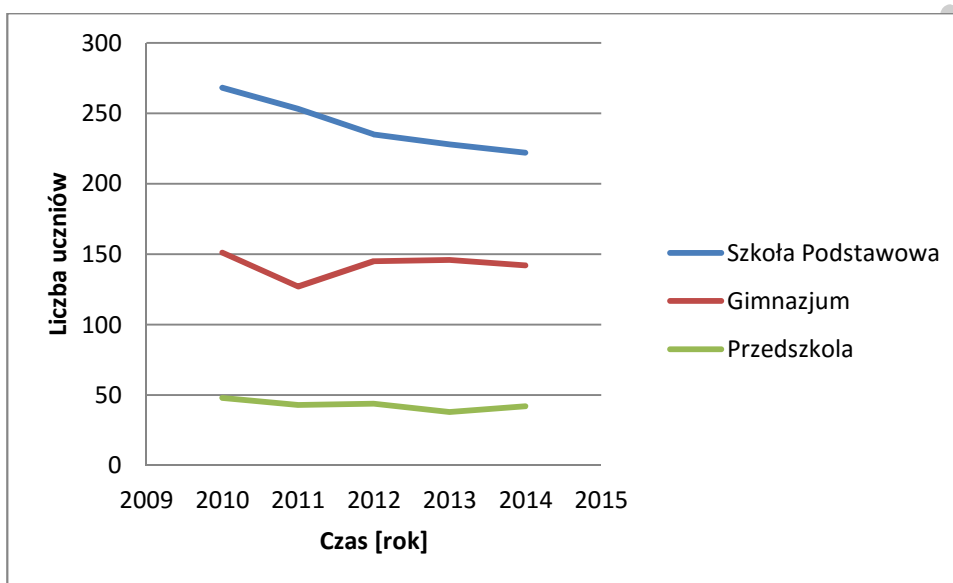
Rolą samorządu gminnego jest zapewnienie dobrych warunków kształcenia uczniów oraz jak najwyższych standardów nauczania na poziomie przedszkolnym i szkolnym w zakresie szkół podstawowych i gimnazjalnych. Zadaniem władz lokalnych jest w szczególności utrzymanie obiektów i placówek oświatowych, zatrudnienie i monitoring pracy kadry dydaktycznej, organizacja zajęć edukacyjnych oraz wspieranie najwybitniejszych i najzdolniejszych uczniów. Samorządy finansują oświatę z dwóch źródeł: subwencji oświatowej, która najczęściej pokrywa zaledwie część wydatków związanych z edukacją, oraz dochodów własnych. Wydatki na oświatę i wychowanie stanowią średnio 30-40% budżetu gmin. Sytuacja taka skłania samorządy do stawiania szkole realistycznych wymagań dotyczących poziomu nauczania, który ma wpływ na konkurencyjność gmin.

Dobrej jakości edukacja jest jednym z aspektów przyciągających nowych mieszkańców (głównie młodych ludzi z dziećmi), z drugiej strony chroni przed rezygnacją rodziców z posyłania dzieci do szkoły na terenie ich miejsca zamieszkania.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Wsparcie edukacji jest inwestycją gmin we własnych mieszkańców. Edukacja i wychowanie przedszkolne są przy tym nieodłącznie związane z sytuacją demograficzną gminy. Trendy demograficzne obserwowane na terenie gminy sprawiają, że zmniejsza się liczba dzieci w wieku przedszkolnym, szkolnym i gimnazjalnym (Rysunek 9.), co powoduje wzrost jednostkowych kosztów utrzymania infrastruktury edukacyjnej.

Rysunek 9. Liczba uczniów w latach 2010-2014 (źródło: GUS/Urząd Gminy Rymań)

Ponad połowa uczniów poszczególnych szkół na terenie Gminy mieszka w miejscowościach znajdujących się poza miejscowością, w której zlokalizowana jest placówka, co wiąże się z koniecznością organizowania przez gminy transportu – ze względu na malejącą liczbę dzieci staje się to coraz bardziej kosztowne.

Problemy:

- Brak korelacji pomiędzy edukacją na poziomie podstawowym i gimnazjalnym z zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy i kierunkami kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym,
- Niewystarczająca infrastruktura rekreacyjno-sportowa,
- Nie do końca rozwiązane bariery architektoniczne w budynkach użyteczności publicznej

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

- Odływ młodych i wykształconych ludzi do większych ośrodków miejskich i za granicę,
- Utrudniony dostęp do edukacji,
- Wykluczenie społeczne na terenach byłych Państwowych Gospodarstw Rolnych.

Rozwiązanie:

Położenie gminy w administracyjnych granicach województwa rzutuje na jego powiązanie z problemami oraz wyzwaniem regionu. Kształcenie na poziomie, za który odpowiedzialny jest samorząd terytorialny musi odbywać się w pełnej korelacji z potencjałem i kierunkami rozwoju gminy, stąd jednym z rozwiązań i proponowanych przedsięwzięć jest lokalny program edukacyjny mający uświadamiać uczniów, czyli przyszłych pracowników branż turystycznych, co do wyjątkowości, specyfiki, potencjału oraz możliwości gminy.

Bariery rozwojowe gminy (m.in. niska innowacyjność przedsiębiorstw, ograniczona dostępność komunikacyjna, słaba dostępność infrastruktury cyfrowej, ubóstwo ekonomiczne mieszkańców gminy, niska jakość kształcenia) w znacznym stopniu determinują obecną sytuację społeczno-gospodarczą gminy.

Przez obszar interwencji należy rozumieć grupę kategorii interwencji odpowiadającej konkretnej sferze funkcjonowania gminy.

Wymienione obszary interwencji pokrywają się z obszarami strategicznej interwencji, wymienionymi w aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa z horyzontem czasowym do 2020 roku. Strategia jako najważniejszy dokument samorządu województwa, określa kierunki rozwoju regionalnego i wskazuje obszary szczególnej interwencji w wymiarze przestrzennym województwa.

W ramach konkretnych działań proponuje się realizację kompleksowego projektu w sferze podstawowych usług publicznych edukacyjnych polegającego na poprawie i rozbudowie placówek edukacyjnych (finansowanie: EFRR) oraz regionalnego programu edukacyjnego (EFS).

Rekomendacja:

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Na etapie tworzenia finalnej wersji Programu należy implementować podejście zintegrowane w zakresie rozwiązywania poszczególnych problemów wynikających z diagnozy poprzez koordynację działań z innymi podmiotami samorządowymi, na poziomie poszczególnych gmin. Rekomenduje się również włączenie w każdy kompleksowo rozumiany projekt 20% komponentu realizującego zadania w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

3. Analiza sfery przestrzenno- funkcjonalnej i technicznej gminy.

1) Infrastruktura komunikacyjna Gminy Rymań

Sieć drogową charakteryzuje mała gęstość z uwagi na skupiony charakter osadnictwa i strukturę gospodarstw rolnych. Sieć dróg gminnych nie wymaga uzupełnienia ponieważ część dróg ponadlokalnych spełnia ich funkcje, zapewniając wewnętrzne powiązania.

Dużo bardziej utrudniony dostęp do komunikacji publicznej mają mieszkańcy pozostałych miejscowości zlokalizowanych na obszarach poza ośrodkami gminnymi. Problem ten dotyczy przede wszystkim osób starszych oraz nie posiadających własnych środków transportu. Dlatego też oprócz transportu dzieci do szkół, mieszkańcy Gminy mogą skorzystać z transportu publicznego.

2) Ciągi komunikacyjne o charakterze niskoemisyjnym

Perspektywy rozwoju ścieżek rowerowych powinny uwzględnić fakt, że już wytyczone szlaki rowerowe oraz nowo planowane powinny być uzupełnieniem i rozwinięciem lokalnego układu drogowego. Przebieg i zakres dróg rowerowych został dostosowany do aktualnego i przyszłościowego układu komunikacyjnego Gminy. Przebieg szlaków rowerowych został zaprojektowany w celu:

- a. Zapewnienia mieszkańcom alternatywnych możliwości dojazdu do pracy i szkoły
- b. Zaprezentowania mieszkańcom gminy atrakcyjnych okolic oraz ciekawych miejsc do wypoczynku.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

3) Problem dla infrastruktury komunikacyjnej

Poprawa stanu dróg jest widoczna głównie na drogach krajowych i wojewódzkich, znacznie mniejsza w przypadku dróg powiatowych oraz gminnych. Stan dróg powiatowych jest niezadowalający. Podstawowymi mankamentami w 80% dróg są nienormatywne szerokości i nośności nawierzchni, zły stan techniczny poboczy, brak właściwego odwodnienia, miejsca zmniejszające sprawność i bezpieczeństwo ruchu (nienormatywne łuki powodujące ograniczoną widoczność na skrzyżowaniach - zbyt mały trójkąt widoczności).

Osobnym problemem, będącym w stosunku komplementarnym dla poprawy komunikacyjnej są ciągi pieszo-jezdne, których niewystarczająca ilość, brak synchronizacji oraz cech normatywnych w znaczącym stopniu uniemożliwiają właściwą komunikację o charakterze alternatywnym. Brak punktów stykowych, a tym samym łączności w tym zakresie stanowi istotną barierę w zakresie dojazdu do pracy, szkół oraz instytucji publicznych, jak również w stopniu znaczącym determinuje na relatywnie niższy poziom rozwoju przemysłu. Brak znaczących ciągów komunikacyjnych stanowiących alternatywę w komunikacji w przemieszczaniu się pomiędzy poszczególnymi obszarami gminy.

- a. Główna bariera: interwencja środków do granicy administracyjnej,
- b. Brak powiązań komunikacyjnych pomiędzy poszczególnymi obszarami,
- c. Brak wspólnej promocji w formie jednorodnego oznakowania.

Rozwiązanie

Interwencja w ramach Programu przynieść ma znaczącą jakościowo poprawę całościowego układu komunikacyjnego, zarówno w ujęciu wewnętrznym (dojazd do pracy, szkoły, instytucji publicznych) oraz zewnętrznym. Należy dodać, że gmina nie ma naturalnych walorów turystycznych. Funkcje turystyki i rekreacji mogą zostać rozwinięte w aspekcie korzystnego położenia w stosunku do zbiorników wodnych. Lasy na terenie gminy zajmują duże powierzchnie, głównie w północnej części gminy istniejące tereny leśne mogą zostać zaktywizowane

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

turystycznie. Obecnie tereny leśne mają znaczenie lokalne, w szczególności dla wypoczynku weekendowego mieszkańców oraz zbieractwa runa leśnego.

Ciągi komunikacyjne o charakterze niskoemisyjnym mają przyczynić się do rozwoju aktywności, środowiska naturalnego i lokalnych społeczności, a przede wszystkim stworzyć niskoemisyjne korytarze komunikacyjne będące alternatywami dojazdowymi do miejsc pracy oraz szkół.

4) Usługi publiczne: gospodarka środowiskowa

Gmina Rymań jest jednorodna również pod względem gospodarki środowiskowej rozumianej jako uporządkowanie problemów sieci kanalizacyjnej i wodociągowej.

Zasoby naturalne w postaci wód podziemnych, cieków wodnych, wód gruntowych, jezior oraz rzek, które są ze sobą naturalnie powiązane powodują potrzebę koordynacji w zakresie planowania i zarządzania przedmiotową substancją.

Ze względu na wiele obszarów cennych przyrodniczo, jak i liczne wody powierzchniowe, dobry system kanalizacyjny i wodociągowy jest kluczowym zagadnieniem w temacie ich ochrony, gdyż zmniejsza on zagrożenie skażenia środowiska niebezpiecznymi substancjami.

Obszary Gminy, które z uwagi na wysoki stopień rozproszenia miejscowości oraz brak aglomeracji spełniających kryteria RLM stanowią element całościowego systemu problemowego, który opiera się na następujących punktach:

- znaczące rozproszenie miejscowości na terenie Gminy,
- duże odległości pomiędzy miejscowościami eliminują je z rozwiązań sieciowych,
- niska wydolność istniejących rozwiązań technologicznych,
- niskie wartości RLM uniemożliwiające włączenie do sieci.

Rozwiązanie:

- przebudowa i dostosowanie istniejących sieci,

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- budowa systemów alternatywnych źródeł energii,
- uporządkowanie poprzez koordynację działań sfery środowiskowej na terenie Gminy.

Aby zwiększyć wartość RLM Gmina przystąpiła i zrealizowała budowę sieci wodno-kanalizacyjnej w ramach programu „Zintegrowana gospodarka wodno-kanalizacyjna w Dorzeczu Parsęty”. Mimo tych działań pozostały jeszcze gospodarstwa do których dociągnięcie sieci jest nieopłacalne.

5) Stan sfery technicznej

O potencjale i atrakcyjności danego obszaru świadczą także warunki przestrzenno-funkcjonalne, mogą one stać się przyczyną przyciągania nowych mieszkańców lub potencjalnych inwestorów. Określenie obszarów problemowych w tym zakresie dotyczyć będzie wyposażenia w infrastrukturę techniczną.

Sfera techniczna w gminie Rymań zdiagnozowana została na podstawie wskaźnika obrazującego liczbę budynków, które zostały wybudowane przed 1989 rokiem. Wartość referencyjna w sferze technicznej wyniosła 0,91. Wartości wskaźnika przekraczające wartość 0,91 odnotowano w prawie wszystkich analizowanych obszarach. W większości przypadków budynki w analizowanych obszarach wybudowane zostały przed 1989 rokiem.

W szczególności należy stwierdzić, że istniejące niedokapitalizowanie sfery technicznej w sposób zasadniczy determinuje sferę gospodarczą oraz społeczną pogłębiając istniejące problemy wskazanych obszarów zdegradowanych.

4. Analiza sfery środowiskowej

W 2014 roku na terenie Gminy Rymań zebrano ogółem 540,72 ton zmieszanych odpadów komunalnych. 94,1% odpadów pochodziło z gospodarstw domowych. Na przestrzeni lat 2011-2014 ilość zbieranych odpadów komunalnych

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

w gminie uległa znacznemu zmniejszeniu (o 314,78 ton). Większy natomiast był udział odpadów pochodzących z gospodarstw domowych.

W latach 2010-2014 w Gminie Rymań zwiększyła się liczba osób korzystających z oczyszczalni. Na końcu analizowanego okresu w Gminie korzystało z niej 3924 osób, co stanowiło wzrost o 2526 w porównaniu do roku 2010. Osoby korzystające z oczyszczalni ścieków stanowiły wtedy 33,7% ogółu ludności Gminy. Poniższy wykres pokazuje jak zmieniał się procent liczby mieszkańców mających dostęp do oczyszczalni ścieków w latach 2010-2014.

Rysunek 10. Procent mieszkańców mający dostęp do oczyszczalni ścieków (źródło: GUS)

5. Analiza sfery gospodarczej

Monitoring potencjału rozwoju ekonomiczno-gospodarczego i analiza sytuacji zastanej jest niezwykle ważna w kontekście planowanych działań w ramach procesu rewitalizacji. Analizie poddany zostanie obszar przedsiębiorczości gminy. Siłą rozwojową każdej miejscowości jest jej kondycja ekonomiczno-gospodarcza. Wyznaczenie obszarów stanowiących o problematycznym charakterze gminy Rymań pozwoli na dokonanie zmian, aby w przyszłości ograniczyć bariery rozwojowe tej gminy. Skuteczne zaplanowanie przemian w lokalnej gospodarce, zwiększy jej konkurencyjność i atrakcyjność dla pracowników oraz potencjalnych inwestorów.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Rymań 209 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 60 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -149.

11,0% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Rymań pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 22,7% w przemyśle i budownictwie, a 30,3% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 2,5% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Należy stwierdzić, iż obserwowalne staje się zjawisko braku zwiększania ilości rejestrowanych podmiotów gospodarczych zwłaszcza w obszarze obsługi ruchu turystycznego. Brak jest również podmiotów o charakterze innowacyjnym wprowadzających nowe rozwiązania w zakresie pobudzania aktywności gospodarczej.

6. Wnioski ogólne dla diagnozowanych obszarów tematycznych

Gmina Rymań jest obszarem zintegrowanym geograficznie, problemowo oraz administracyjnie posiadającym określoną kopertę problemów, jak również historię wspólnych działań.

Proponowane obszary tematyczne do Programu Rozwoju w ramach przedmiotowej Diagnozy mają charakter wzajemnie skorelowany i wynikowy:

- a. poprawa, przebudowa i rozbudowa układów komunikacyjnych wpływa na drożność całościowo rozumianego układu przestrzennego w zakresie skrócenia czasu przejazdu, zapewnienia alternatywnych form dojazdu do szkół, instytucji publicznych oraz zakładów pracy. Działaniom tym towarzyszy dodatkowo funkcja rozwoju działań turystycznych będących jedną z głównych osi rozwoju gospodarczego gminy.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

- b. uporządkowanie usług publicznych w zakresie edukacji to stworzenie bazy infrastrukturalnej wspomaganej przez rosnącą świadomość proekologiczną. Dodatkowo ten komponent będzie wspierany projektami o charakterze szkoleniowo-edukacyjnym,
- c. perspektywiczne uporządkowanie gospodarki środowiskowej rozumianej, jako wspólny problem wpływający bezpośrednio na gospodarkę turystyczną oraz jakość życia mieszkańców,

Całość przedstawianych problemów należy w ujęciu procesowym sprowadzić do szerokiego problemu rewitalizacji gminy.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

VI) ANALIZA S.W.O.T.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> Atrakcyjne położenie gospodarcze (sąsiedztwo z ośrodkiem regionalnym). Duże rynki zbytu. Dobre położenie komunikacyjne – lokalizacja. Rozwijający się przemysł drobny. Prawidłowo rozwinięte usługi i handel (często rodzinny). Obsługa finansowo – bankowa firm i ludności. Korzystne warunki naturalne do produkcji rolniczej. Dobrze rozwinięte rolnictwo. Dostępna siła robocza. Niskie podatki. Dostępność do istniejącej infrastruktury. Niskie podatki. Wzrastająca aktywność gospodarcza na obszarach wiejskich.	<ul style="list-style-type: none"> Niedostateczny poziom zaufania instytucji bankowych dla firm. Utrudnione możliwości uzyskania niskoprocentowych kredytów inwestycyjnych. Niskie wykorzystywanie funduszy europejskich przez podmioty prywatne. Brak silnych organizacji pozarządowych współpracujących z samorządem. Brak wysoko wykwalifikowanych pracowników.

DZIEDZINA GOSPODARCZA

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> Rozwój turystyki i agroturystyki. Rozwój zakładów rzemieślniczych. Powiększenie i unowocześnienie gospodarstw rolnych, Rozwój strefy aktywizacji gospodarczej Wykorzystanie warunków do tworzenia usług turystycznych	<ul style="list-style-type: none"> Import towarów i surowców. Niestabilna polityka podatkowa i finansowa państwa. Brak wysoko wykwalifikowanych kadr.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

DZIEDZINA SPOŁECZNA

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Dobrze rozwinięte szkolnictwo, • Sprawny dowóz dzieci do szkół. • Dobrze działająca opieka społeczna. • Zadowolający stan bezpieczeństwa – dobra praca Policji. • Prawidłowa opieka medyczna lekarza rodzinnego. • Tradycje kulturalne. • Bliskość do dóbr kulturalnych. • Stosunkowo wysoki procent dzieci kontynuuje naukę w szkołach Ponadgimnazjalnych (poza terenem gminy). • Wysoka liczba nauczycieli posiadających wykształcenie wyższe oraz specjalizacje przedmiotowe. • Stosunkowo mała ilość występujących patologii społecznych wśród dzieci i młodzieży gminy.	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostatecznie rozwinięte specjalistyczne usługi medyczne. • Niewystarczające środki finansowe budżetu gminy na edukację wynikające z rządowej subwencji oświatowej. • Ograniczone środki finansowe przeznaczone dla opieki społecznej. • Mało atrakcyjna oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży. • Słaba integracja właścicieli i zarządów przedsiębiorstw ze społecznością lokalną.

DZIEDZINA SPOŁECZNA

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa specjalistycznych usług medycznych – zdrowotnych dla ludności gminy. • Wzrost wykształcenia mieszkańców gminy. • Zachowanie zwyczajów i tradycji regionu. • Udostępnienie obiektów sportowo – rekreacyjnych oświaty dla ogółu społeczeństwa.	<ul style="list-style-type: none"> • Brak współpracy przedsiębiorstw. • Postępujące rozwarstwienie/ dezintegracja finansowa społeczeństwa lokalnego. • Rosnące koszty edukacji. • Regres kultury wiejskiej w Polsce. • Malejące środki finansowe na cele oświaty, kultury i sportu.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

ŚRODOWISKO

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Dogodne warunki przyrodnicze • Sprawny system odbioru i wywozu odpadów stałych (z segregacją). • Rolniczy charakter gminy – sprzyjający środowisku. • Nie ma przemysłu silnie zanieczyszczającego środowisko.	<ul style="list-style-type: none"> • Stosunkowo niska świadomość ekologiczna mieszkańców • Stosunkowo słaba edukacja ekologiczna społeczeństwa.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Budowa kanalizacji sanitarnej w całej gminie. • Wydzielenie tras i szlaków turystycznych. • Turystyka i agroturystyka z poszanowaniem ustawy o ochronie środowiska.	<ul style="list-style-type: none"> • Brak wystarczających środków finansowych na aktywną ochronę środowiska. • Wzrastający ruch pojazdów kołowych. • Brak wystarczających środków na ochronę środowiska.

DZIEDZINA TECHNICZNA

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowana telefonizacja (komórkowa i przewodowa). • Dobrze rozbudowana sieć wodociągowa. • Wystarczająca (na dzień dzisiejszy) elektryfikacja gminy. • Możliwość wygospodarowania terenów pod działalność gospodarczą.	<ul style="list-style-type: none"> • Brak wystarczającej sieci kanalizacji w kilku miejscowościach na terenie gminy. • Niezadawalający stan nawierzchni dróg przebiegających przez gminę.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa nawierzchni oraz dobre oznakowanie dróg gminnych, powiatowych i krajowych przebiegających przez gminę.	<ul style="list-style-type: none"> • Rosnące koszty inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej. • Pogarszająca się koniunktura w rolnictwie. • Wzrost kosztów materiałów budowlanych.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Wersja do konsultacji

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

VII) LISTA PLANOWANYCH PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ

1) Oczekiwane wskaźniki realizacji Programu

Przyjmuje się trzy rodzaje oczekiwanych wskaźników realizacji Programu Rewitalizacji Gminy :

1. wskaźniki produktu,
2. wskaźniki rezultatu,
3. wskaźniki oddziaływania.

Wskaźniki monitoringu można definiować na czterech zasadniczych poziomach.

Wskaźniki wkładu

Zasoby zaangażowane w trakcie wdrażania danego projektu.

- a) Środki finansowe
- b) Zasoby ludzkie (liczba osób/organizacji zaangażowanych we wdrażanie projektu)
- c) Zasoby materialne (wykorzystane we wdrażaniu projektu)

Są to wskaźniki o jednolitym charakterze dla wszystkich typów projektów/ działań.

Wskaźniki produktu

Konkretne przedsięwzięcia przeprowadzone w ramach danego projektu – wszystkie produkty materialne i usługi, otrzymane w trakcie realizacji projektu ze środków finansowych przeznaczonych na ten projekt.

Wskaźniki rezultatu

Bezpośrednie, natychmiastowe efekty realizacji projektu - zmiany, jakie nastąpiły u bezpośrednich beneficjentów pomocy w wyniku wdrożenia projektu.

Wskaźniki oddziaływania

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Długofalowe konsekwencje realizacji projektu, wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów oraz osób i organizacji pozostających poza bezpośrednim oddziaływaniem projektu.

Wskaźniki osiągnięć służących monitorowaniu projektów inwestycyjnych.

Wskaźniki produktu

- a) Zrekonstruowana lub odnowiona lub zmodernizowana powierzchnia (m², ha);
- b) Liczba zmodernizowanych/ odnowionych budynków, w tym:
  - budynków użyteczności publicznej w sektorze edukacyjnym, opieki społecznej i ochrony zdrowia,
  - budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym;
- c) Liczba wybudowanej lub zmodernizowanej infrastruktury na obszarze objętym projektem;
- d) Liczba lub parametry zakupionego sprzętu;
- e) Liczba wspieranych projektów rewitalizacji terenów miejskich lub przemysłowych;

Wskaźniki rezultatu

- a) Powierzchnia dostępnych obiektów do wykorzystania (m²);
- b) Parametry techniczne zmodernizowanych lub oddanych do użytku obiektów;
- c) Liczba budynków zaadaptowanych na cele gospodarcze, społeczne, kulturalne, rekreacyjne;
- d) Liczba nowej/zmodernizowanej infrastruktury publicznej związanej z rozwojem funkcji kulturalnych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych;
- e) Liczba wspieranych obiektów infrastruktury publicznej w sektorze edukacyjnym, opieki społecznej i ochrony zdrowia;
- f) Poprawiona funkcjonalność struktury ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych;

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

- g) Stworzone strefy bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości na obszarze zagrożonym patologiami społecznymi;
- h) Wzrost powierzchni infrastruktury społecznej przypadającej na 1 użytkownika;
- i) Wzrost liczby użytkowników obsługiwanych przez wspieraną infrastrukturę (%);
- j) Liczba osób korzystających dziennie ze zbudowanej/ zmodernizowanej infrastruktury (w tym wzrost w %);
- k) Liczba mieszkańców w promieniu 1 km od realizowanego projektu;
- l) Liczba utworzonych/utrzymanych miejsc pracy na zrewitalizowanym obszarze bezpośrednio po zakończeniu projektu.

Wskaźniki oddziaływania

- a) Liczba nowych lub utrzymanych miejsc pracy (stałych, czasowych) na zrewitalizowanym obszarze w ciągu 2 lat po zakończeniu projektu;
- b) Liczba MSP powstałych na zrewitalizowanym obszarze w ciągu 2 lat po zakończeniu projektu;
- c) Liczba powstałych jednostek zajmujących się działalnością kulturalną, edukacyjną, turystyczną, rekreacyjną, sportową na zrewitalizowanym obszarze w ciągu 2 lat po zakończeniu projektu;
- d) Liczba imprez odbywających się w odnowionych obiektach w okresie 1-2 lat po zakończeniu projektu, wraz z liczbą uczestników;
- e) Dochody wygenerowane przez odnowione obiekty w okresie 1-2 lat po zakończeniu projektu;
- f) Wartość dodana generowana przez lokalną działalność gospodarczą w okresie 1-3 lat po zakończeniu projektu (%);
- g) Wzrost ceny gruntów i nieruchomości jako miernik wzrostu atrakcyjności terenów;

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

h) Procent mieszkańców mieszkających na wspieranym obszarze wyrażających chęć pozostania tam przez następne 5 lat;

Projekty rewitalizacji obszarów powinny być kompleksowe i przyczyniać się do tworzenia nowych lub utrzymania stałych miejsc pracy, zwłaszcza do tworzenia nowych miejsc pracy dla osób długotrwale bezrobotnych zamieszkałych na terenach zrewitalizowanych. Działania inwestycyjne powinny być uzupełniane działaniami społeczno- gospodarczymi, realizowanymi na obszarze lokalizacji danego projektu, na rzecz walki z patologiami społecznymi i bezrobociem, przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego, podniesienia kwalifikacji mieszkańców ww. terenów, szkoleń i wsparcia dla rozwoju MSP.

Wskaźniki osiągnięć służące monitorowaniu projektów społeczno-gospodarczych.

Zakres działań: aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, rozwój szkoleń zawodowych, działania na rzecz kobiet na rynku pracy.

Wskaźniki produktu

- a) Liczba beneficjentów (w podziale na kategorie, np. kobiety, bezrobotni, absolwenci, osoby zagrożone zwolnieniem, kadra MSP itp.);
- b) Liczba projektów doradczych i informacyjnych (godz.);
- c) Liczba zaoferowanych miejsc szkoleniowych (godz., dni);
- d) Liczba zrealizowanych szkoleń (liczba godzin szkoleń);
- e) Liczba lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia;
- f) Liczba zorganizowanych staży.

Wskaźniki rezultatu

- a) Liczba beneficjentów projektu w stosunku do całkowitej liczby potencjalnych beneficjentów;

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

- b) Liczba beneficjentów, którzy uzyskali dyplom lub certyfikat (w tym w % w stosunku do całkowitej liczby beneficjentów);
- c) Liczba beneficjentów, którzy korzystają z innych instrumentów pomocy po zakończeniu projektu (w tym w % w stosunku do całkowitej liczby beneficjentów);
- d) Procent beneficjentów pozytywnie oceniających otrzymaną pomoc;
- e) Liczba partnerów społeczno- gospodarczych uczestniczących w lokalnych inicjatywach na rzecz zatrudnienia;
- f) Liczba utworzonych/utrzymanych miejsc pracy bezpośrednio po zakończeniu projektu;

Wskaźniki oddziaływania

- a) Liczba beneficjentów, którzy znaleźli zatrudnienie w okresie 0,5-2 lat po zakończeniu projektu (w tym w % w stosunku do całkowitej liczby beneficjentów);
- b) Liczba beneficjentów, którzy podjęli działalność gospodarczą w okresie 0,5-2 lat po zakończeniu projektu (w tym w % w stosunku do całkowitej liczby beneficjentów);
- c) Liczba utworzonych/utrzymanych stałych miejsc pracy, w tym w przedsiębiorstwach założonych przez beneficjentów, po okresie 2 lat po zakończeniu projektu;
- d) Redukcja bezrobocia w grupie docelowej (%) po okresie 2 lat po zakończeniu projektu;
- e) Wzrost liczby kobiet właścicieli przedsiębiorstw po okresie 2 lat po zakończeniu projektu;
- f) Trwałość lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia (% istniejących po 1 roku po zakończeniu projektu).

Kluczowe wskaźniki wyników

Kod	Rodzaj wskaźnika	Definicja	Jednostka miary
-----	------------------	-----------	-----------------

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

(352)	Rozwój wspólnot wiejskich	Otrzymujące wsparcie projekty organizacji wspólnot wiejskich	Liczba
(352)	Renowacja terenów wiejskich	Projekty renowacji terenów wiejskich otrzymujące wsparcie	Liczba

Kluczowe wskaźniki wyników

Kod	Rodzaj wskaźnika	Definicja	Jednostka miary
(352)	Atrakcyjność obszaru	Przedsiębiorstwa/handel zakładane w strefie po renowacji	Liczba

Kluczowe wskaźniki oddziaływania

Kod	Rodzaj wskaźnika	Definicja	Jednostka miary
(352)	Miejsca pracy (nowe lub utrzymane)	Miejsca pracy nowoutworzone lub utrzymane w przedsiębiorstwach lub instytucjach	Liczba i % wszystkich miejsc pracy (w podziale na kobiety i mężczyzn)

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

		dzięki projektom miejskim otrzymującym wsparcie finansowe	
--	--	---	--

2) Karty projektów

Karta Projektu nr 1		
1.	Tytuł przedsięwzięcia	
2.	Miejsce Realizacji	
3.	Podmioty realizujące projekt	
4.	Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	
5.	Wskaźniki	Produktu
		Rezultatu
6.	Szacowana wartość projektu	
7.	Termin rozpoczęcia i zakończenia projektu	
8.	Stan przygotowania projektu do realizacji	dokumentacja techniczna, kosztorys, wstępne studium wykonalności (TAK/ NIE)

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

9.	Finansowanie	
----	--------------	--

Wersja do konsultacji

Program Rewitalizacji Gminy Rymanów

3) Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć

Dla skutecznego opracowania wniosku projektowego oraz jego realizacji konieczne jest zrozumienie, czym są projekty i jakimi cechami się charakteryzują. Projekty mogą być różne - począwszy od prostych, pojedynczych działań typu zorganizowanie konferencji, po złożone, ściśle ze sobą powiązane działania np. opracowanie metody identyfikacji oraz leczenia nowotworów skóry. Projekty mogą mieć różny czas trwania – od kilku dni do kilku lat (projekty badawcze). Zadania w zależności od projektu są różne, mniej lub bardziej skomplikowane, czasochłonne. Zasada realizacji projektu jest zawsze taka sama: należy opracować plan i koordynację projektu, przygotować kosztorys i budżet projektu, a praca wykonywana w projekcie musi być monitorowana oraz kontrolowana. Odnajdując najprostszą definicję, projekt możemy określić jako: sposób na osiągnięcie celu lub zorganizowane działanie zmierzające do osiągnięcia określonego celu. Rozwijając tą definicję można powiedzieć, że projekt to:

- seria czynności zmierzających do osiągnięcia jasno ustalonych celów w określonym czasie i przy określonym budżecie,
- określone w czasie działania, podejmowane w celu osiągnięcia konkretnego celu, bądź wytworzenia unikalnego produktu lub usługi.

Projekt jest zorganizowanym i ułożonym w czasie ciągiem wielu działań, z określoną datą początkową i końcową realizacji projektu, zmierzającym do osiągnięcia konkretnego i mierzalnego wyniku. Jest adresowany do wybranych grup odbiorców.

Cele oraz rezultaty projektu zależą od przeznaczonych na jego realizację zasobów, rozumianych nie tylko jako środki finansowe, lecz również jako zasoby ludzkie (tzn. wiedza i umiejętności), pomieszczenia, wyposażenie i urządzenia, a także – w razie potrzeby – podwykonawców zewnętrznych. Projektem może być ciąg działań prowadzonych w celu zbudowania i uruchomienia elektrowni wodnej, czy też prace badawcze prowadzone w celu wyeliminowania bądź to zablokowania związków arsenu znajdujących się w glebie. Innym przykładem będzie

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

opracowywanie nowych metod leczenia stwardnienia rozsianego. Znany jest przykład projektu badawczego realizowanego w ramach programu ramowego, w wyniku którego opracowano doskonale techniki dopasowywania przedmiotów codziennego użytku do anatomii ciała np. zabawek dla dzieci, plecaków, nart dla osób niepełnosprawnych ruchowo. Zamierzając realizować projekt należy zdawać sobie sprawę, że prace przygotowawcze związane z napisaniem wniosku, wymagają zaangażowania znacznych środków rzeczowych, finansowych, a przede wszystkim zaangażowania ludzi. Należy na etapie pomysłu na projekt wziąć pod uwagę fakt, że pomimo dużych nakładów możemy nie uzyskać dofinansowania czy akceptacji na realizację projektu. Wydatki poniesione na przygotowanie wniosku nie są kosztami kwalifikowalnymi. Jednak w sytuacji uzyskania dofinansowania należy pamiętać, że każdy projekt ma określony budżet przeznaczony na różnorodne działania prowadzone w jego ramach. Należy poczynić wszelkie starania, aby go nie przekroczyć. Realizacja projektu zgodnie z budżetem oraz harmonogramem projektu jest bardzo istotną sprawą, której należy ściśle przestrzegać a właściwe zarządzanie projektem jest podstawą jego sukcesu.

Wszystkie projekty realizowane poza obszarem rewitalizacji mają na celu wywołanie efektu synergii przy wyprowadzaniu gminy ze stanu kryzysowego, dzięki czemu uniknie się tylko przemieszczania problemów istniejących na obszarach rewitalizacji na inne obszary.

4) Ramy finansowe projektów rewitalizacyjnych

Program finansowany winien być z następujących źródeł:

1. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020,
2. Programy Operacyjne na poziomie krajowym,
3. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

4. Inne (kredyty preferencyjne, środki funduszy krajowych oraz wspólnotowych).

Budżet Gminy powinien mieć charakter zadaniowy, komplementarny i uzupełniający w stosunku do zewnętrznych źródeł finansowania, co oznacza, iż zasadniczym źródłem finansowania działań rozwojowych mają być środki zewnętrzne, w tym głównie środki z Unii Europejskiej, a zasadniczy budżet Gminy winien współfinansować wkład własny. Powyższe wskazanie wpisuje się w Wieloletnią Prognozę Finansową Gminy, która wskazuje, iż środki na realizację zadań określonych w Programie pozwalają jedynie na współfinansowanie wkładu własnego przy dodatkowym założeniu zaliczkowego systemu płatności ze środków zewnętrznych (głównie Unii Europejskiej). Po analizie Wieloletniej Prognozy Finansowej uznać należy, iż współfinansowanie projektów inwestycyjnych może odbywać się w kolejnych latach na poziomie 1.000.000,00 PLN, co stanowić winno 15% wkładu własnego. Przy takim założeniu inwestycje wskazane w przedmiotowym Programie są realne do zrealizowania w założonej perspektywie roku 2022.

Należy również zaznaczyć, iż wskazany powyżej model współfinansowania przy udziale środków Unii Europejskiej w niektórych przypadkach (np. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich lub inwestycje środowiskowe, w których generowany jest dochód, gdzie podstawą wyliczenia sumy dofinansowania jest tzw. metoda luki finansowej) wskazane powyżej modelowe finansowanie jest inne. W takich przypadkach każdorazowo należy dokonać oceny możliwości zaangażowania finansowego Gminy w stosunku do realności pozyskania finansowania.

Program Rewitalizacji Gminy Rymanów

VIII) MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI PROJEKTAMI REWITALIZACYJNYMI ORAZ POMIĘDZY DZIAŁANAMI RÓŻNYCH PODMIOTÓW I FUNDUSZY NA OBSZARZE OBJĘTYM REWITALIZACJĄ

Komplementarnością określamy synergę i wzajemne uzupełnianie się świadomie podejmowanych działań poprzez skierowanie strumienia wsparcia na ich realizację dla efektywniejszego rozwiązania problemu bądź osiągnięcia założonego celu na poziomie lokalnym, regionalnym, ponadregionalnym lub krajowym. Kluczowym w tym kontekście wydaje się określenie wspólnego dla uzupełniających się przedsięwzięć celu. Zapewnienie komplementarności podejmowanych działań finansowanych ze środków wspólnotowych służy zmaksymalizowaniu ich efektywności. Potrzeba zapewnienia komplementarności rodzi więc konieczność holistycznego i celowościowego podejścia zarówno do inwestycji twardych jak i projektów miękkich, co oznacza potrzebę koncentracji celów określanych w konkretnych obszarach. Komplementarność jest jedną z zasad przyznawania wsparcia przez Unię Europejską państwom członkowskim UE, określoną w Rozporządzeniu Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające Rozporządzenie (WE)1260/1999.

Zapewnieniu komplementarności służyć będzie odpowiednio przygotowany i wykorzystany system instytucjonalny, a także systemy realizacji przyjęte w poszczególnych programach operacyjnych. Właściwe wyposażenie odpowiednich instytucji w niezbędne narzędzia może bowiem zapewnić koordynację działań i stanowić jeden z mechanizmów pozytywnie wpływających na zapewnienie komplementarności. Komplementarność instytucjonalno-systemowa nie polega na tworzeniu nowych struktur, lecz wykorzystuje już istniejące instytucje i gremia przyznając im jedynie nowe funkcje i zadania związane z zapewnieniem koordynacji działań, a także zapewniając właściwy przepływ informacji między nimi.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

IX) MECHANIZMY WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY² W PROCES REWITALIZACJI – PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

Posiadanie precyzyjnego Programu całości procesu rewitalizacji daje możliwość odnoszenia się do niego na każdym etapie działania. Świadomość jasno sformułowanego celu, a także elastyczność oraz uważność w obserwowaniu potrzeb, jak i możliwości wszystkich uczestników procesu może zwiększyć jego skuteczność i pomóc w uniknięciu wielu barier, czy problemów. W przedmiotowym dokumencie operacyjnym wykorzystano model zarządzania projektem uznanym przez Komisję Europejską. Oznacza to, iż włączanie interesariuszy odbywać będzie się na zasadach aktywnego włączania poszczególnych grup (organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy i inni) w proces rewitalizacji na bazie poniższego modelu, w którym na każdym etapie udział brać będą Interesariusze społeczni:

Programowanie

Etap wyjściowy, zawierający określanie celów organizacji. W wyniku tego procesu ustala się programy i strategie, które mają realizować wizję/misję organizacji.

Identyfikacja

---

² **Interesariusze** – mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego; inni mieszkańcy gminy; podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą; podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne; jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne; organy władzy publicznej; podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Selekcja zgłaszanych potrzeb, wyrażanych propozycjami projektów. Selekcja powinna być dokonywana w oparciu o przyjęte kryteria, które obiektywizują decyzje.

Formułowanie

Analiza wytypowanych projektów pod kątem ich efektywności społecznej i ekonomicznej.

Finansowanie

Analiza kosztów i źródeł finansowania projektów.

Wdrożenie

Uruchamianie procedur, skutkujących techniczną realizacją działań i zadań.

Ocena

Porównanie osiągniętych rezultatów z planowanymi oraz analiza odchyleń. Efektem tego etapu może być plan ewaluacji projektu.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

X) WDRAŻANIE, REALIZACJA, MONITORING ORAZ OCENA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ PROGRAMU REWITALIZACJI. WPROWADZENIE DZIAŁAŃ KORYGUJĄCYCH

Kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji Programu posiada Wójt. Dodatkowo w monitorowaniu uczestniczył będzie horyzontalny zespół zadaniowy do spraw Programu. Główną ich rolą będzie monitorowanie przebiegu realizacji zadań zawartych w Programie oraz ewentualne interweniowanie w przypadku stwierdzenia opóźnień lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania i w razie potrzeby aktualizowanie programu w zakresie dostosowania go do zmieniających się uwarunkowań. Do monitorowania, oceny realizacji programu i jego aktualizacji służyć będzie system współpracy pomiędzy podmiotami programu oraz osiągnięte wskaźniki produktów, rezultatów i oddziaływania.

Punkt wyjścia

Zadanie monitorowania i ewaluacji działań strukturalnych wynika wprost z przepisów prawa, choć sposób ich przeprowadzania zależy od natury i zakresu ocenianej pomocy. Celem jest sprawdzenie, za pomocą zdefiniowanych na odpowiednim poziomie wskaźników, efektywności wdrażania i wykorzystywanych środków.

Regulacje prawne

Podstawowe regulacje prawne dotyczące wskaźników monitorowania zawarte są w art. 36 Rozporządzenia Ramowego Unii Europejskiej.

Rozporządzenie to zawiera również liczne odniesienia do programowania (art. 16, 17 i 18) i procedur ewaluacyjnych (art. 40, 41, 42, 43 i 44). Te artykuły ustanawiają: podstawy operacyjne dla monitorowania i oceny pomocy (np. kwantyfikacja celów, monitorowanie finansowe i rzeczowe, wskaźniki wyników, rezultatów i wpływów, mierzenie); odpowiedzialność każdego z zaangażowanego poziomu zarządzania (Komisja Europejska, państwa członkowskie i Komitety

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Monitorujące) i związane z nimi obowiązki w zakresie sprawozdawczości (np. roczny raport z implementacji, raporty z ewaluacji).

Ramy programowania

Wskaźniki stosuje się do wszystkich form pomocy strukturalnej, tj. Wspólnotowych Ram Wsparcia (CSF), Jednolitego Dokumentu Programowania (SPD), Programów Operacyjnych (OP), ale również do dotacji globalnych i dużych projektów. W celu zapewnienia efektywnego monitorowania tych form pomocy, szczególna uwaga powinna zostać poświęcona najniższemu poziomowi operacyjnemu (działanie lub projekt).

Zasadniczo te dane powinny być zawarte w rocznych raportach z implementacji (art. 37) i nie powinny ograniczać się do informacji finansowych. Ponadto wskaźniki powinny przedstawiać spójny opis programu, poczynając od poziomu najbliższego (rzeczywisty wydatek) i obejmując coraz to bardziej ogólne poziomy (efekty wyprodukowane przez ten wydatek)

Ramy operacyjne

Ogólna logika pomocy

Pomiędzy podstawowymi elementami przygotowywania programów pomocy w ramach Funduszy strukturalnych znajdują się ustalenie celów i alokacja środków pomiędzy operacjami w sposób zapewniający optymalną realizację celów. Pomiędzy decyzją o przyznaniu pomocy a celami istnieje logiczny związek, który może zostać przedstawiony „z góry do dołu” lub „z dołu do góry. W praktyce programowanie implikuje wybór pomiędzy dwiema perspektywami:

- „z góry na dół”: cała pomoc jest programowana w specyficznym kontekście związanym z definiowaniem celów ogólnych. Te ostatnie kształtują strategię pomocy i są podstawą dla pewnej liczby celów szczegółowych, w ogólnym zarysie odpowiadającym obszarom priorytetowym. Każdy z tych celów jest z kolei wdrażany za pomocą działań, które pozwalają na realizację celów operacyjnych.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

- „z dołu do góry”: działania są wdrażane przez administrację, agencje i operatorów za pomocą różnych (finansowych, ludzkich, technicznych lub organizacyjnych) środków lub zasobów (wkładu). Rzeczywiste wydatki są źródłem rzeczowych wyników (np. kilometry zbudowanej drogi, liczba miejsc na zorganizowanych szkoleniach, etc.), które pokazują poczyniony postęp we wdrażaniu danego działania. Rezultaty są bezpośrednimi efektami wobec beneficjentów finansowanego działania (np. skrócony czas podróży, zmniejszone koszty transportu lub liczba uczestników, którzy ukończyli szkolenia, etc.). Powyższe rezultaty mogą zostać wyrażone w kategorii ich wpływu (oddziaływania) na osiągnięcie ogólnych lub szczegółowych celów programu i stanowią główną podstawę dla uznania, że dana pomoc zakończyła się sukcesem lub porażką.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

XI) KONSULTACJE SPOŁECZNE (BADANIA ANKIETOWE)

Konsultacje społeczne to proces, w którym przedstawiciele władz (każdego szczebla: od lokalnych po centralne) przedstawiają obywatelom swoje plany dotyczące np. aktów prawnych (ich zmiany lub uchwalania nowych), inwestycji lub innych przedsięwzięć, które będą miały wpływ na życie codzienne i pracę obywateli. Konsultacje nie ograniczają się jednak tylko do przedstawienia tych planów, ale także do wysłuchania opinii na ich temat, ich modyfikowania i informowania o ostatecznej decyzji.

Konsultacje społeczne to sposób uzyskiwania opinii, stanowisk, propozycji itp. od instytucji i osób, których w pewien sposób dotkną, bezpośrednio lub pośrednio, skutki proponowanych przez administrację działań.

Podstawą do przeprowadzenia konsultacji społecznych w samorządzie są przepisy ustaw o:

- samorządzie gminnym z 8 marca 1990 roku
- samorządzie powiatowym z 5 czerwca 1998 roku
- samorządzie wojewódzkim z 5 czerwca 1998 roku.
- działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r.

Zgodnie z tymi przepisami rząd i samorzady mogą przeprowadzić konsultacje społeczne w wypadkach przewidzianych ustawą (wtedy często są one obowiązkowe) oraz w innych sprawach ważnych dla wspólnot samorządowych.

Zasady i tryb przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami określają uchwały rad odpowiednich jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast, powiatów, województw). Zasady konsultowania projektów aktów prawa lokalnego z organizacjami pozarządowymi muszą być obligatoryjnie zawarte w stosownej uchwale organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego (art. 5 ust 5). Wymóg ten może być zrealizowany przez zawarcie tych zasad w rocznym lub – jeszcze lepiej – w wieloletnim programie współpracy.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Podstawą do przeprowadzenia konsultacji społecznych w rządzie są przepisy ustaw o:

- działach administracji rządowej z 4 września 1997 roku,
- Radzie Ministrów z 8 sierpnia 1996 roku,
- związkach zawodowych z 23 maja 1991 roku,
- organizacjach pracodawców z 23 maja 1991 roku.

Ogólne sformułowanie podstaw prawnych konsultacji pozwala stosunkowo elastycznie wykorzystywać różne metody, np.:

- spotkania publiczne,
- zgłaszanie uwag na piśmie,
- wysłuchania publiczne,
- powołanie lokalnych ciał konsultacyjnych.

Przepisy pozwalają na przeprowadzenie konsultacji z pojedynczymi obywatelami – mieszkańcami, jak i z partnerami społecznymi (organizacjami, w których zrzeszają się mieszkańcy).

Warto zapoznać się z podstawowymi zasadami prowadzenia konsultacji społecznych – tak, aby były one efektywne. Ogólne reguły można następnie dopasować do lokalnych warunków i ująć np. w formie aktu prawa lokalnego (np. uchwały rady gminy) lub regulaminu (instytucji, urzędu, wydziału itd.).

Z kim konsultować?

- z mieszkańcami lub ich przedstawicielami (np. radami mieszkańców, nieformalnymi grupami mieszkańców), którzy bezpośrednio (np. ze względu na miejsce zamieszkania) są zainteresowane planami władz;
- z instytucjami (publicznymi i prywatnymi, np. firmami) oraz organizacjami pozarządowymi, które bezpośrednio (np. ze względu na temat lub teren działania) są zainteresowane planami władz;

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

- ze specjalistami i ekspertami zewnętrznymi, którzy ze względu na temat mogą dysponować wiedzą przydatną dla planowanych działań.

Jak konsultować?

- informując szeroko o planach władz (np. w lokalnych mediach);
- informując o możliwościach zgłaszania uwag i opinii do tych planów;
- planując i informując o harmonogramie spotkań otwartych lub dedykowanych określonym grupom zainteresowanych instytucji, podczas których będzie można zgłosić uwagi i wymienić opinie;
- organizując spotkania i biorąc udział w spotkaniach dotyczących planów urzędu na zaproszenie osób i instytucji zainteresowanych nimi;
- zbierając opinie wśród specjalistów (m.in. współpracujących z organizacjami);
- zlecając badania społeczne – ich wykonawcami, obok jednostek specjalistycznych (instytutów i firm badawczych) mogą być organizacje społeczne. Badania dostarczają wiedzę, jakie rozwiązania, w jakim zakresie mogą być zaakceptowane przez lokalną społeczność. Ta forma konsultacji, o ile umiejętnie pokierowana, może doprowadzić do bezpośredniego (osobistego) zaangażowania mieszkańców w sporządzanie planów, realizację i kontrolę działań. W dużych miejskich społecznościach jest to proces napotyający czasem spore trudności.

Trudnym elementem konsultacji społecznych jest ich często polityczny wymiar. Stanowisko urzędu jest przeciwstawiane opinii radnych – reprezentacji mieszkańców, a równocześnie zleceniodawców dla samego urzędu. Z kolei badania nieformalne, realizowane przez organizacje, często prowadzone są wśród własnych członków i zwolenników, a nie losowo wybranych respondentów. Zewnętrzna koordynacja takich badań może dać jednak bardzo zadowalające efekty i bogatą wiedzę na temat oczekiwań mieszkańców.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

ANKIETA

do Programu Rewitalizacji Gminy Rymań

Konsultacje społeczne

Szanowni Państwo

W związku z prowadzeniem prac nad opracowaniem Programu Rewitalizacji, zwracamy się do Państwa z prośbą o wypełnienie poniższej ankiety. Ankiety prosimy składać do dnia .....**2016 roku** w sekretariacie Urzędu lub wysłać na adres mailowy: ..... Ma ona na celu zapoznanie się z opinią mieszkańców Gminy Rymań na temat aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, mocnych i słabych stron, szans oraz zagrożeń związanych z jej rozwojem. Państwa opinia jest niezwykle istotna z punktu widzenia realności i skuteczności przyjętych w Programie celów oraz zadań, mając tym samym duży wpływ na jakość gotowego opracowania. Jednocześnie pragniemy zapewnić, że ankieta jest anonimowa, a wyniki będą prezentowane wyłącznie w formie zbiorczej.

Program do pobrania na stronie www.....

Prosimy o wpisanie znaku X w odpowiednie pola w poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza ocenę najniższą, natomiast 5 ocenę najwyższą.

Rozwój przedsiębiorczości i efektywności rolnictwa						
Pytanie	1	2	3	4	5	Uwagi/uzasadnienie
Jak oceniasz atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy (cechy, dzięki którym jest atrakcyjna dla inwestorów z zewnątrz)?						
Jak oceniasz możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Jak oceniasz warunki do prowadzenia działalności rolnej (czy organizowane są szkolenia, czy rolnicy mają dostęp do informacji na temat specjalizacji lub zmiany profilu upraw)?						
Jak oceniasz warunki prowadzenia działalności produkcyjnej (udogodnienia i ulgi dla przedsiębiorców, dostęp do informacji na temat zakładania własnej działalności)?						
Jak oceniasz dostępność usług na terenie gminy (handel, punkty usługowe)?						
Rozwój infrastruktury technicznej, społecznej, kulturowej, turystycznej i sportowej						
<i>Pytanie</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>Uwagi/uzasadnienie</i>
Jak oceniasz stan dróg w gminie?						
Jak oceniasz małą infrastrukturę drogową w gminie (ciągi pieszo-rowerowe, oświetlenie, przystanki, itp.)?						

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Jak oceniasz komunikację zbiorową w gminie (linie autobusowe itp.)?						
Jak oceniasz poziom rozwoju sieci wodociągowej?						
Jak oceniasz poziom rozwoju sieci kanalizacyjnej?						
Jak oceniasz dostęp do Internetu w Twojej miejscowości?						
Jak oceniasz poziom zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej?						
Jak oceniasz poziom usług pomocy społecznej w Gminie?						
Jak oceniasz poziom obiektów na potrzeby mieszkań socjalnych?						
Jak oceniasz dostępność do usług ochrony zdrowia w gminie (podstawowa opieka medyczna, apteki, stomatolog)?						

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Jak oceniasz atrakcyjność turystyczną gminy? (ilość i jakość zabytków, miejsc atrakcyjnych pod względem przyrodniczym, stan środowiska naturalnego, obszary chronione i rezerwaty, ścieżki przyrodnicze i edukacyjne)?						
Jak oceniasz poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (baza noclegowa, gastronomiczna)?						
Jak oceniasz ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						
Jak oceniasz ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						
Jak oceniasz ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						
Jak oceniasz poziom rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (boiska, place zabaw, parki, ławeczki itp.)?						

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Jak oceniasz działania promocyjne gminy, mającą na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						
Jak oceniasz jakość usług świadczonych przez obiekty kulturalne na terenie gminy? (świetlice, biblioteki)						
Jak oceniasz liczbę obiektów kulturalnych w gminie? (świetlice, biblioteki)?						
Jak oceniasz jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych odbywających się na terenie gminy?						
Poprawa stanu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców oraz efektywności systemu edukacji						
<i>Pytanie</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>Uwagi/uzasadnienie</i>
Jak oceniasz poziom edukacji w gminie (np. jakość kształcenia)?						
Jak oceniasz liczbę obiektów oświatowych w gminie (przedszkola, szkoły)?						
Jak oceniasz dostępność zajęć dodatkowych dla uczniów, zajęcia wyrównawcze?						

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Środowisko i przestrzeń						
Pytanie	1	2	3	4	5	Uwagi/uzasadnienie
Jak oceniasz estetykę przestrzeni publicznych w swojej miejscowości?						
Jak oceniasz stan środowiska naturalnego na terenie gminy?						
Jak oceniasz efektywność zagospodarowania przestrzeni w Gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						

Czy jest Pani/Pan zadowolona(y) z życia w Gminie:

(proszę wpisać „x” w kratkę umieszczoną po lewej stronie)

☐	Tak, dlatego nie planuję przeprowadzki do innego miejsca zamieszkania
☐	Tak, ale warunki życia i perspektywy rozwoju zawodowego zmuszą mnie do zmiany miejsca zamieszkania w najbliższym czasie
☐	Nie, w najbliższym czasie planuję się przeprowadzić
☐	Nie, ale nie mam możliwości zmiany miejsca zamieszkania
☐	Trudno powiedzieć

Proszę o wskazanie Pani/Pana zdaniem najważniejszych inwestycji/zadań/projektów koniecznych do zrealizowania lub najpilniejsze do poprawy w Gminie do 2020

(proszę wpisać „x” w kratkę umieszczoną po lewej stronie)

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

	Rozbudowa dróg gminnych
	Poprawa stanu dróg i chodników
	Budowa i modernizacja obiektów ochrony zdrowia
	Budowa i modernizacja szkół i innych placówek oświatowych
	Edukacja (zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży)
	Rozwój turystyki
	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
	Poprawa zasobów i warunków mieszkaniowych
	Budowa kanalizacji sanitarnej
	dofinansowanie do przydomowych oczyszczalni ścieków lub zbiorników bezodpływowych
	Budowa i modernizacja świetlic wiejskich
	Promocja gminy
	Rozwój przedsiębiorczości
	Poprawa dostępności do opieki zdrowotnej
	rozwój kultury
	Inne, jakie?.....

Metryczka

Płeć:

kobieta   mężczyzna

Wiek:

poniżej 25 lat   26-45 lat   46-60 lat   61 lat i więcej

Zatrudnienie:

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

- uczeń/student   rolnik   przedsiębiorca   osoba pracująca
 osoba bezrobotna   inne (jakie?) .....

Czy jesteś mieszkańcem Gminy?

- TAK   NIE

Wersja do konsultacji

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Formularz Zgłoszeniowy do Programu Rewitalizacji Gminy Rymań

1. Nazwa i adres projektodawcy:

2. Status prawny projektodawcy:

3. Nazwa projektu:

4. Przedmiot projektu:

5. Koszt całkowity projektu brutto oraz netto

6. Możliwość zapewnienia wkładu własnego:

Tak   -   Nie

Podać procentowy udział środków własnych i jego potwierdzenie

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

7. Obszar realizacji projektu

8. Harmonogram realizacji projektu

9. Oczekiwane produkty, rezultaty, oddziaływania projektów:

Podpis i pieczęć osoby upoważnionej

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

Wersja do konsultacji

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

XII) OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

XIII) PODSUMOWANIE

Gminę Rymań charakteryzuje wysoki poziom degradacji rozumianej, jako wieloaspektowy obszar kryzysowy. W procesie określenia ewentualnych potrzeb podjęcia wyprzedzających działań o charakterze społecznym (pobudzającym aktywność lokalną) przygotowujących w kolejnym etapie do działań rewitalizacyjnych o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu.

Obszar Gminy charakteryzuje duże natężenie problemów w zakresie rewitalizacji i wynika ze znaczącego nasycenia zabytkami, które zmieniają i winny zmieniać swoją funkcję.

Projekty rewitalizacji są określane przy założeniu precyzyjnego skoncentrowania na najbardziej zdegradowanych (problemowych) obszarach, efektywnie oddziałując na cały objęty programem rewitalizacji obszar, a nie punktowo.

Należy podkreślić, że konieczne jest dążenie w realizacji programów rewitalizacji do koordynacji instrumentów wsparcia.

Problem:

- brak koordynacji działań gminy w zakresie podejmowania działań rewitalizacyjnych,
- brak koncentracji środków na kompleksowe rozwiązania rewitalizacyjne,
- brak aktualnych programów rewitalizacyjnych,
- brak połączenia działań rewitalizacyjnych inicjowanych przez JST z innymi grupami interesariuszy społecznych oraz prywatnych.

Rozwiązanie:

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

- implementacja kompleksowego programu rewitalizacji na obszarze całej gminy,
- realizacja zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych na obszarze gminy.

Rezultaty realizacji projektu istotne dla rozwoju obszaru objętego Programem Rewitalizacji:

- włączenie społeczne marginalizowanych grup z obszarów zdegradowanych i peryferyjnych,
- niwelowanie zjawisk związanych z problemami społecznymi obszarów,
- zwiększenie zainteresowania turystów nową kompleksową ofertą,
- rozwój funkcji gospodarczych w centrach miejscowości,
- włączenie społeczności zamieszkujących obszary zdegradowane i peryferyjne,
- rewitalizacja centralnych obszarów miejscowości – głównych ulic,
- nadanie nowych funkcji gospodarczych i rozwój dotychczasowych funkcji,
- promocja i rewitalizacja społeczna w ramach działań „miękkich”,
- uporządkowanie placów,
- odnowa chodników,
- rewitalizacja starych kamienic,
- nadanie funkcji gospodarczych zaniedbanym budynkom,
- uporządkowanie terenów zielonych i małej architektury,
- przebudowa oświetlenia,
- oznakowanie i informacja turystyczna,
- oferta gospodarcza dla drobnych działalności usługowych.

Program Rewitalizacji Gminy Rymanów

Na rewitalizowanych obszarach miejscowości powstaną nowe funkcje gospodarcze, w szczególności w zakresie usług dla mieszkańców i turystów, wzrost atrakcyjności terenów pozwoli na przyciągnięcie większej liczby inwestorów.

Rekomendacja:

Należy podkreślić, że konieczne jest dążenie w realizacji programów rewitalizacji do koordynacji instrumentów wsparcia. Na przykład w zakresie procesów rewitalizacyjnych pośrednio lub bezpośrednio związanych z prowadzeniem inwestycji w budynkach, w szczególności w sposób komplementarny powinny być traktowane takie instrumenty jak Fundusz Termomodernizacji i Remontów i programy NFOŚiGW dotyczące modernizacji budynków publicznych oraz działania finansowane ze środków UE (w ramach POIiŚ oraz RPO) dotyczące efektywności energetycznej i rewitalizacji budynków mieszkalnych i publicznych. Spójne powinny być również działania finansowane z Funduszu Dopłat z działaniami finansowanymi ze środków UE. W szczególności dotyczy to tworzenia i obsługi mieszkań dla tzw. grup specjalnych – osoby starsze, osoby niepełnosprawne, osoby opuszczające dom dziecka, imigranci itp.

Konieczne jest angażowanie społeczeństwa i umożliwienie szerokiej partycypacji w procesie przygotowania, a potem ich realizacji/wdrażania programów, partycypacja społeczna musi być „wpisana” w proces rewitalizacji jako fundament wielu działań.

Ważne jest, aby programy rewitalizacji posiadały przejrzysty system monitoringu skuteczności działań i odpowiednio elastyczny system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany.

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

XIV) SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Liczba ludności gminy Rymań w latach 2010-2014 (źródło: GUS)	26
Rysunek 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności gminy Rymań w latach 2010-2014 (źródło: GUS)	27
Rysunek 3. Saldo migracji wewnętrznych w latach 2010-2014 (źródło: GUS)	28
Rysunek 4. Saldo migracji zagranicznych w Gminie Rymań w latach 2010-2014 (źródło: GUS)	28
Rysunek 5. Stopa bezrobocia w latach 2010-2014 (źródło: GUS)	29
Rysunek 6. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2015 (źródło: GUS)	30
Rysunek 7. Struktura ludności gminy Rymań-podział na funkcjonalne grupy wieku (przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny) w 2010 r. (źródło: GUS)	32
Rysunek 8. Struktura ludności gminy Rymań-podział na funkcjonalne grupy wieku (przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny) w 2014 r. (źródło: GUS)	32
Rysunek 9. Liczba uczniów w latach 2010-2014 (źródło: GUS/Urząd Gminy Rymań)	35
Rysunek 10. Procent mieszkańców mający dostęp do oczyszczalni ścieków (źródło: GUS)	41

Program Rewitalizacji Gminy Rymań

XV) ŹRÓDŁA

1. Dane Urzędu Gminy Rymań,
2. Ustawa o Rewitalizacji,
3. Dane Głównego Urzędu Statystycznego,
5. Wytyczne rewitalizacyjne,
6. Opracowania własne.

Wersja do konsultacji